

SLOVENSKI

Poročevallec

Uredništvo in tiska: Cvetkova ulica 1, Ljubljana. Direktor: Rudi Janžura. Glavni in odgovorni urednik: Srečko Vozjak. Uredništvo: Ljubljana, Tomšičeva ulica 1, t. 3, telefon 22-522 do 22-526. Uprava: Ljubljana, Tomšičeva ulica št. 1/II, telefon 22-522 do 22-526. Oglasi: Ljubljana, Titova cesta 1, telefon 21-896. Narodniški oddelki: Ljubljana, Titova cesta 1, telefon 20-463, za rusijske naročnike telefon 21-832. Poštni predal št. 29. Zira račun pri Komunalni banki Ljubljana 600-704-1-367. Mesečna naročnina 220 din.

Spored proslave jubileja ZKJ

Dne 19. aprila bo slavnostna seja CK ZKJ, na kateri bo imel generalni sekretar CK ZKJ Josip Broz Tito referat, posvečen 40-letnici KPJ oziroma ZKJ

Beograd, 9. aprila (Tanjug). Po vsej državi dokončujejo obsežne priprave za proslavo 40-letnice KPJ. Čeprav v vsem tem jubilejnim letu pripravljajo razne proslave pomembnih datumov iz zgodovine našega delavskega ribanja, obnavljajo spomine na dogodke in ljudi, ki so imeli v tem razvoju pomembno mesto, bodo vendarle najbolj slavnostno proslavili 20. april, dan ustanovitve Partije, kakor tudi dneve okoli 20. aprila.

Glavna slavnost bo v Beogradu, kjer bo 19. aprila v Domu sindikatov slavnostna seja CK ZKJ, na kateri bo gene-

Otvoritev razstave ob 40-letnici ZKJ

V Zagrebu so danes ob prisotnosti delegatov in gostov IV. kongresa ZK Hrvatske odprli razstavo »40 let KP Jugoslavije«. Razstavo je odprl v imenu republiškega odbora za organizacijo proslave 40-letnice KPJ član izvršnega komiteja CK ZK Hrvatske KARLO MRAZOVIC.

V svojem govoru je dejal, da je KPJ od prvega dne svojega dela visoko nosila zastavo internacionalne proletarske solidarnosti. Že na svojem ustanovnem kongresu je KPJ zavzela odločno stališče za obrambo proletarske socialistične revolucije v Rusiji in Madžarski in je s proletarski-

Podpredsednik Kardelj obiskal zagrebški velesojem

Zagreb, 9. apr. (Tanjug). — Podpredsednik zveznega izvršnega sveta Edvard Kardelj je obiskal ob 9. dopoldne zagrebški spomladanski velesojem. Z njim so bili predsednik Sabora LR Hrvatske dr. Vladimir Bakarić, član izvršnega komiteja CK ZKJ Veljko Vlahović, državni sekretar za narodno obrambo general armije Ivan Gosnjak, predsednik zveznega zbora zvezne ljudske skupščine Mladen Iveković, generalpolkovnik Otmar Krcadžić in Vlado Janjić, predsednik zagrebškega ljudskega odbora Vjeleslav Hojčević in kipar Antun Avgustinčić.

PRED SESTANKOM ZUNANJIH MINISTROV

Diplomacija na delu

Sviciarska vlada je privoila v predlog, da bi bil sestanek v Ženevi — ZDA bo zastopal Dulles? — Govorice in demantiji

London, 9. aprila. (Reuter). Sviciarski veleposlanik v Londonu je sporočil britanskemu zunanjemu ministru, da švicarska vlada soglašja s tem, da bi bila konferenca štirih zunanjih ministrov v Ženevi 11. maja.

«Washington Post» piše, da pričakuje John Foster Dulles, da bo lahko prevzel dolžnost šefa State Departmenta pravčasno, da bi prisostvoval konferenci zunanjih ministrov, ki bo 11. maja v Ženevi. Dulles je sedaj na Floridi kot rekonvalescent. Zdravniški menijo, da je bilo zdravljenje dovolj učinkovito in da bo Dulles vsaj za nekaj časa lahko prevzel svoje dolžnosti.

Predstavniki ameriškega zunanjega ministristva ni hoteli zanikati niti potrditi te vesti. Član ameriškega senatnega odbora za zunanje zadeve Mansfield je dejal, da bi morala i Zahod i Sovjetska zveza nekoliko popustiti glede Nemčije in Berlina. Ponovil je svoj prejšnji predlog očasni nevturalizaciji vzhodnega in zahodnega Berlina pod nadzorstvom OZN. Rekel je, da ne more biti ni govora o enostranskem umiku zahodnih sil iz Berlina, takoj pa je dodal, da to še ne pomeni, da se sedanji položaj Berlina ne bi mogel spremeniti. Rekel je tudi, da bi morali združeni narodi jamčiti svoboden dostop do Berlina, dokler Berlin spet ne bi postal glavno mesto Nemčije.

Predstavniki britanske vlade je danes izjavil, da nič ne ve o ameriškem načrtu glede sistema vzajemne pomoči med evropskimi državami in ZDA. Ta sistem naj bi veljal po združitvi Nemčije in po doseženem sporazumu o »deloma razoroženem področju« v Srednji Evropi. Predstavniki je dejal, da britanska vlada doslej še ni dobila nobenega predloga v tem smislu. V pooblaščenih britan-

ralni sekretar CK ZKJ Josip Broz Tito podal referat posvečen 40-letnici KPJ oz. ZKJ. Na tej seji bo sprejetih tudi

več sklepov v zvezi z jubilejem Zveze komunistov Jugoslavije.

Poleg članov CK ZKJ bodo tej slavnostni seji v Domu sindikatov prisostvovali tudi gosti iz vseh republik, med katerimi bodo tudi udeleženci I. in II. kongresa KPJ, zastopniki delovnih kolektivov, ugledni javni in kulturni delavci, zastopniki partizanskih organizacij v JLA, zastopniki mladine mesta Beograda in drugi gostje.

Po slavnostni seji bo na Trgu Dimitrija Tucovića, kjer je bil I. kongres, veliko zborovanje. Zvečer bo v eni izmed dvoran beogradskega sejma slavnostna prireditev v počastitev 40-letnice Partije. Za to prireditev pripravljajo poseben kulturno - umetniški program, ki bo nekakšno kronološko obujanje važnejših trenutkov iz zgodovine ZKJ. Besedilo za

program pod naslovom »Spomni se, tovariš...« je napisal književnik Oskar Davidč, režija pa je poverjena režiserju beogradskega dramskega gledališča Minji Dediću.

Program bo izvajalo nad 2000 članov raznih kulturno-umetniških kolektivov, posamezni ugledni umetniki iz naše države in drugi. Sodelovanje v tem programu bo prostovoljni prispevek kulturno - umetniških kolektivov in posameznih umetnikov k slavnostnemu jubileju ZKJ. Prireditev bodo ponovili 20. aprila. Po številu izvajalcev in gledalcev bo ta veličastna prireditev nekakšen partizanski miting ob obsežnem uporabljanju literarnih, gledaliških, filmskih ter drugih umetniških in tehničnih sredstev. Ves program proslave od slavnostne seje CK ZKJ do slavnostne prireditve bodo prenašali po radiu in televiziji.

Pričakujejo, da bo na prihodnjem zasedanju zvezne ljudske skupščine sprejet predlog zakona o proglasitvi 20. aprila leta 1959 za vseljidski praznik v smislu zakona o državnih praznikih.

Razgovori v Beogradu

BEograd, 9. aprila (Tanjug). Danes so se v Beogradu začeli jugoslovansko-avstrijski razgovori za določitev protokola o blagovni izmenjavi; za letošnje leto.

Izboljšanje v Ženevi?

London, 9. aprila. (Tanjug). Britanski parlament je z zadovoljstvom sprejel vest, da bo državni minister v Foreign Officeu Ormsby-Gore v ponedeljek odpoval v Ženevo na zasedanje komisije o prepovedi atomskih eksperimentov. Ormsby-Gore je zapustil Ženevo nekaj tednov pred velikimi počitnicami. Njegov povratek smatrajo kot znamenje, da se razgovori ugodno razvijajo.

Pančem lama na poti v Peking

PEKING, 9. aprila (Nova Kitajska). Vršilec dolžnosti predsednika pripravilnega odbora za tibetansko avtonomno oblast in poslanec nacionalnega kongresa Kitajske Pančem lama je danes odpoval iz Lase v Peking.

De štirih velikih sil, naj bi se sporazumele o tem, da bi bila konferenca šefov vlad v Quebecu na atlantski obali Kanade.

PO SESTANKU INTERPARLAMENTARNE UNJE V NICI

Plodne priprave za Varšavo

Dr. Bebler, ki je skupaj z Maksom Bačejem zastopal Jugoslavijo, je orisal rezultate sestanka, na katerem so pripravili resolucije za varšavsko konferenco unije

Beograd, 9. aprila (Tanjug). V Beograd se je vrnila jugoslovanska delegacija, ki je prisostvovala zasedanju interparlamentarne unije v Nici, v kateri sta bila predsednik zunanje-političnega odbora zvezne ljudske skupščine Aleš Bebler in sekretar odbora Maks Bače.

Dr. Bebler je dejal, da je bilo zasedanje v Nici posvečeno v glavnem konferenci unije, ki bo konec avgusta v Varšavi. Pripravili so tekste resolucij, o katerih bodo razpravljali na varšavski konferenci.

V uniji je stara tradicija, da se do maksimuma prizadevajo pripraviti take resolucije, ki bi omogočile soglasen sprejem. Ta tradicija je prišla do izraza tokrat tudi v Nici. O najvažnejših vprašanjih so soglasno sprejeli kompromisne načrte resolucij. Samo en sklep je bil sprejet le z večino glasov — da se odkloni prošnja mongolske parlamentarne skupine za pristop v organizacijo Jugoslavija je bila v preglasovani manjšini.

Zasedanje v Nici je soglasno potrdilo poziv, namenjen ženevski konferenci o prekinitvi atomskih poskusov ob ustreznih kontrolah. Jugoslovanska delegacija si je prizadevala, da bi se v tekstih, ki bodo predloženi varšavski konferenci, kar najbolj dosledno odražale želje narodov da se mednarodno sodelovanje preko blokovskih pregad in da se tako ublaži sedanja mednarodna napetost. Za-

to je naša delegacija podprla predlog za razoroženo cono v Evropi. Glede problemov nevturalnosti so jugoslovanski predstavniki vztrajali pri tem, da

Dr. Aleš Bebler

priče v skupni načrt resolucije razen spoštovanja suverenosti in s tem nevturalnosti, če jo neka država proglasi, tudi ugoditelev, da morejo kmeti države kaven

Ljubljana, 9. aprila. V spremstvu člana Izvršnega komiteja CK ZKS tov. dr. Jožeta Potrča je prispel danes popoldne v Ljubljano generalni direktor mednarodne organizacije dela gospod David Morse, ki biva že več dni v naši državi. V hotelu »BeleVue«, kjer si je gost z zanimanjem ogledal gostinsko šolo, mu je bilo prirejeno tudi kosilo, ki so se ga udeležili še podpredsednik Glavnega odbora SZDL Slovenije tov. Vida Tomšičeva, podpredsednik Izvršnega sveta LS LRS tov. dr. Jože Vilfan in pomočnik sekretarja za delo tov. dr. Marjan Dular. — (Na sliki: David Morse pri predsedniku Titu na Brionih.)

IV. KONGRES ZVEZE KOMUNISTOV HRVATSKE

Pomembnega napredka v kmetijstvu ne bi dosegli brez sodelovanja ZK

Danes dopoldne bo kongres nadaljeval z delom v plenumu — Izvoljena bosta novi Centralni komite in revizijska komisija

Zagreb, 9. aprila (Tanjug). IV. Kongres Zveze komunistov Hrvatske je nadaljeval svoje delo davi v treh komisijah, za družbeno gospodarski razvoj in vlogo kmetov, za ideološko politično delo in za organizacijsko-kadrovske zadeve.

Razprave v komisijah so potekale v znamenju uveljavljanja socialistične prakse in misli na vseh področjih družbeno gospodarskega življenja in funkcioniranja našega sistema neposredne demokracije. V središču te bujne stvarnosti, ki jo osvetljujejo komunisti iz mest in vasi, je komunizem. Delegati navajajo izkušnje iz svojih občin in predlagajo, kako naj se razvija ekonomski temelj kmetov, vsikajujejo posamezne in splošne interese v osnovni celici naše družbe, in kako naj se zboljša življenjski in družbeni standard delovnih ljudi.

Da bi dosegli gospodarsko-politični cilj, dočeni v programu ZKJ, je potrebno, kakor so poudarjali mnogi govorniki, pred tem pa glavni referent in koreferenti, da se hitreje modernizira kmetijska

proizvodnja, posepej socialistična preobrazba vasi, da se nadalje pospešuje industrijska proizvodnja, predvsem pa, da se izkoristijo latentne rezerve za povečanje delovne produktivnosti. Delegati so navajali težave in probleme, ki jih je treba odstraniti na tej poti, obenem pa so izpovedovali zdravi optimizem nosilcev največjega bremena v naši socialistični graditvi za uresničenje zavestnih družbenih sil, predvsem Zveze komunistov.

Dopoldne so v komisijah zbudili pozornost govori nekaterih delegatov iz kmetijskih okolišev Hrvatske, ki so poudarjali, da pomembnega napredka v kmetijstvu v zadnjih letih ne bi mogli doseči brez prizadevanj organizacij Zveze komunistov. Za nadaljnji raz-

voj v kmetijstvu in v izpopolnjevanju socialističnih odnosov, je na vasi je neobhodno, kakor so poudarili posamezni govorniki, da sprejmejo organizacije ZK v svoje vrste večje število žen in mladine.

Veliko zanimanje mladine za družbene probleme in nadaljnji razvoj omogoča skupnosti, da poverja mladi generaciji čimdalje bolj odgovorne naloge. To potrjuje tudi dejstvo, da dela danes v Hrvatski v organih družbenega upravljanja nad 14.500 mladincev in mladink. Mladi ljudje se bore za progresivne odločitve v teh organih in zato je potrebno, da organizacije ZK, kakor so poudarili v komisiji za družbeno-gospodarski razvoj in vlogo kmetov, več pomagajo ljudski mladini v njenih prizadevanjih, da bi se mlada generacija bolj vključila v življenje komunizma.

Komisije IV. kongresa Zveze komunistov Hrvatske so kon-

čale danes delo okoli 11. ure z odobritvijo poročil o tridnevnem razpravljanju, ki bodo predložena kongresu.

Kongres bo nadaljeval svoje delo jutri ob 9 dopoldne na plenarnem zasedanju. Na tej seji bodo podala poročila tri kongresne komisije: družbeno-gospodarska, ideološko-politična in organizacijsko-kadrovska, predlagana pa bo tudi resolucija, ki jo je pripravila posebna komisija. Plenum bo produčil tudi poročilo komisije za prošnje in pritožbe.

Jutri, zadnji dan kongresa, bosta izvoljena novi Centralni komite in revizijska komisija Zveze komunistov Hrvatske.

DELO V KOMISIJAH

V komisiji za družbeno-gospodarski razvoj in vlogo kmetov je dopoldne govorilo še 8 delegatov.

Delegat Milutin Baltić iz Zagreba je dejal, da je treba iniciativno državljano, ki rešujejo v organih družbenega upravljanja razne komunale probleme, bolj podpreti z ustvarjanjem sodobne trgovine. Ako bo trgovina ostala nadalje na branjevski, zastareli organizaciji, potem tudi nasveti državljanov ne bodo mogli prispevati k boljšemu oskrbovanju.

Velika pritegnitev mladine skoro na vseh področjih družbenega in političnega življenja, je dejal delegat Josip Go-

(Nadaljevanje na 2. strani)

Zahodnonemški parlamentarci se nameravajo odločiti

BONN, 9. aprila (Tanjug). Parlamentarne skupine zahodnonemških strank se niso sporazumele glede tega, ali naj pošljejo parlamentarno delegacijo v Sovjetsko zvezo. Krščanski demokrati so mnenja, »da sedanji politični položaj ni ugoden za tak obisk«. Ostale tri stranke — socialni demokrati, svobodni demokrati in nemška stranka — pa so mnenja, da bi bil obisk vsestransko koristen.

Vrhovni svetovj Sovjetske zveze je pred štirimi leti povabil zahodnonemško parlamentarno delegacijo na obisk v Sovjetsko zvezo. Obisk so doslej odlagali na zahtevo krščanskih demokratov.

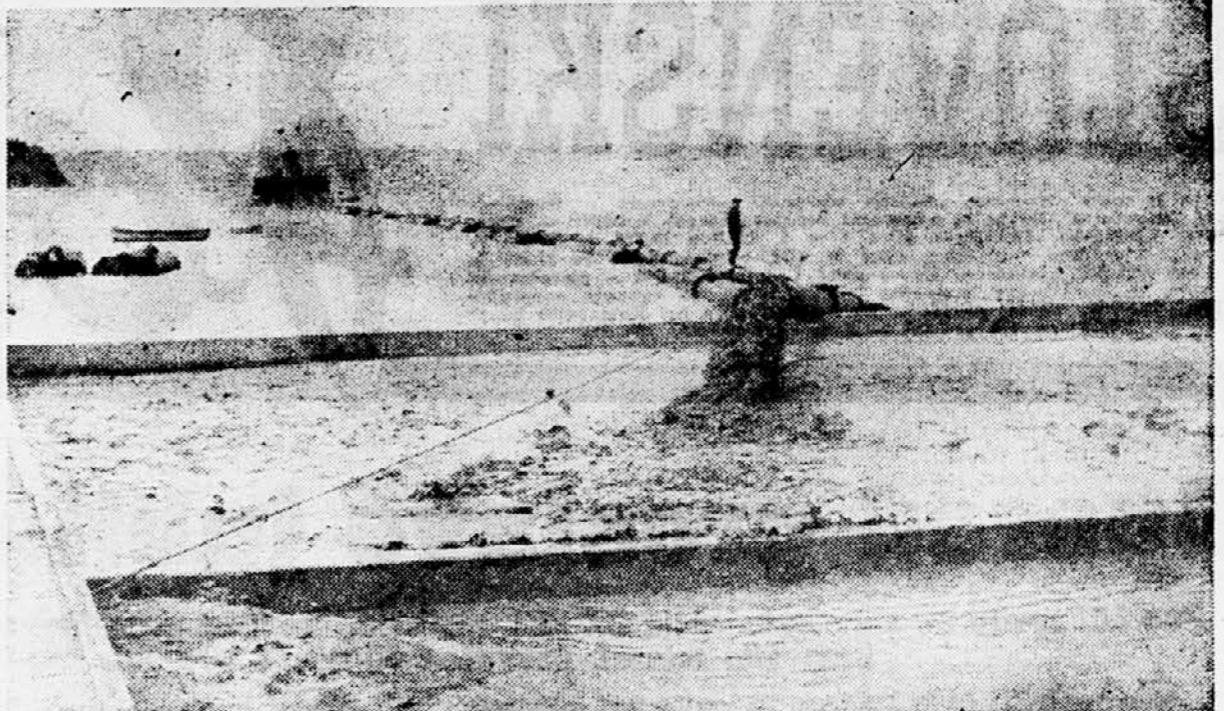
VREME

Stanje 9. aprila: Alpski kraji in Baikal so na meji med hladnim atlantskim zrakom in zelo toplim zrakom, ki se širi iznad severne Afrike. V zvezi s tem se je v zahodnem Sredozemlju razvil globoko področje nizkega zračnega pritiska, ki se pomika proti našim krajem.

Napoved ja petek: Pretežno oblačno vreme z vmesnimi padavinami. Temperature v mesjih maja in 15 stopinjami C.

PRED IV. KONGRESOM ZVEZE SINDIKATOV JUGOSLAVIJE

Jugoslovanska podjetja upravlja 220.000 delavcev in uslužbencev

O razširjanju kopalniške pečine v Portorožu smo že poročali. Novi 8000 m² obsežni pas je začel te dni zasipavati naš stari znanec, sesalni bager »Peter Klepec«, ki se je vrnil iz popravila v Pulju. Zasipavanje bo opravil do srede aprila, nato pa ga zopet pričakujejo v Kopru, kjer bo nadaljeval z deli v tovarni lukl. Prvi betonski rob na sliki je stara meja kopalniške pečine, drugi, v morje pomaknjeni, pa nova meja. (Foto: Frenk)

Pomembnega napredka v kmetijstvu ne bi dosegli brez sodelovanja ZK

O aktivni vlogi mladine v naši družbi sta govorila delegata Srečko Dželić iz Šibenika in Antun Zvan iz Karlovcu, ki sta poudarila, da je vsak deset mladinec in mladinka v Hrvatski v kakem organu delavskega in družbenega upravljanja, kjer so mladi ljudje glavni poborniki za progresivne sklope. Posebna pomena za mlade ljudi je proučevanje programa ZKJ, s katerim dobivajo popolnejšo sliko o nameni in rezultatih socialistične graditve.

V ideološko-politični komisiji je danes prvi govoril delegat Božidar Maslarić. Med drugim je dejal, da je treba skrbeti za čistost jezika v naši propagandi, ker se pogosto dogaja, da se za določene pojme in pojave ne uporabljajo ustrezni, točni izrazi. O kulturno-prosvetnem delu v Hrvatski je govoril delegat Ivan Šibi iz Zagreba, ki je poudaril, da je treba hitreje prevzeti nove oblike kulturno-prosvetnega dela namesto starih, ki že umirajo. V Zagrebu ima n. pr. društvo prijateljev glasbe 2500 članov, na drugi strani pa nazaduje zanimanje za delo v nekaterih sekcijah kulturnoumetniških društev. Mladina se čedalje bolj zanima za društva radioamaterjev in fotoamaterjev, televizijske klube, književne in družbene tribune itd.

TERACIN DOMAČE PROIZVODNJE

Beograd, 9. aprila. (Tanjug) V tovarni zdravlja »Galenika« v Zemunu preizkušajo nove izdelke, ki so jih doslej nabavljali v inozemstvu. Najvažnejši med njimi je novi antibiotik »teracin«. Do začetka prihodnjega leta bo končana montaža za proizvodnjo tega zdravila v dosedanjem obratu za proizvodnjo penicilina. Zmogljivost proizvodnje je 3000 kg penicilina na leto, vrednost bruto produkta pa okoli 2,5 milijarde dinarjev. Po izjavi tehničnega direktorja tovarne bodo kmalu izgradili nov obrat streptomocina. Sklenili bodo pogodbo z eno izmed inozemskih tovarn za nakup mikroorganizmov z velikimi donosi, kakor tudi pogodbo za sodelovanje pri izdelavi projekta in tehnološkega postopka ter pri montaži novega obrata.

VČERAJ IN DANES

30 milijonov za najboljši razstavljalec
Beograd, 9. apr. (Tanjug). — Na mednarodnem kmetijskem sejmu, ki bo od 28. aprila do 7. maja v Novem Sadu, bo Zveza kmetijsko-gozdarskih zbornic Jugoslavije v posebnem paviljonu prikazala, kaj smo dosegli v našem kmetijstvu v zadnjih dveh letih. Na koli 500 m² razstavnega prostora bodo prikazali povečanje investicij za kmetijstvo, rezultate proizvodnih poizkusov, natečaje za rekordne pridelke in tekmovalnost v kmetijstvu, kakor tudi dosežke znanstveno-raziskovalnih ustanov na področju kmetijstva. Obiskovalci sejma bodo lahko videli, kako je sodobni način proizvodnje vplival na povečanje pridelkov. Znano je, da so lani v zelo suhem letu imela velika socialistična kmetijska podjetja velike pridelke, ker so obdelovala zemljo na sodoben način — s povečano uporabo kemičnih sredstev ter z uvajanjem visokodonosnih vrst pšenice in koruze. V času novosadskega sejma bodo organizirali številna strokovna predavanja in bogat kulturno-umetniški program. Najboljšim razstavljalcem bodo razdelili nagrade v višini 30 milijonov dinarjev, pokale, diplome in kolajne.

Letna skupščina jugoslovanskega združenja elektroindustrije

Sarajevo, 9. aprila (Tanjug) Po sedanjem stanju in možnosti za razvoj bo elektroindustrija Jugoslavije dala v 1961. letu električne energije za 169 milijard dinarjev. Na letni skupščini Jugoslovanskega združenja elektroindustrije v Sarajevu so v današnji razpravi poudarili, da ni v tej gospodarski panogi nobenega podjetja, katerega razvoj bi bil do l. 1961 ogrožen. Skupščina razpravlja tudi o predlogu načrta združenja za desetletni razvoj elektroindustrije od leta 1962 do 1971, po katerem bi proizvedli 4,6-krat več električne energije kot v letu 1957 ali za 114-krat več kot v letu 1939. Sedanja proizvodnja je za 31-krat večja kakor predvojna.

Kongres pediatrov Jugoslavije

Beograd, 9. aprila (Tanjug) V Beogradu se je danes začel VI. kongres pediatrov Jugoslavije, ki mu prisostvuje okoli 800 otroških zdravnikov iz vseh krajev naše države. Na kongresu bodo razpravljali o najnovejših izkušnjah pri zdravljenju obolenj otrok, ki zahtevajo hitro kirurško intervencijo, o raznih zastupitvah, ki so pri otrocih zelo pogoste, o fiziologiji in patologiji novorojenčkov itd.

15. številka »Komunist«

v slovenski izdaji objavlja: Nove možnosti vzpona naših proizvajalnih sil (referat Vladimira Bakarića) — Potek kongresa — Vse naše stvaritve so namenjene človeku in njegovim koristim (pozdorni govor tov. Veljka Vlahovića) — Iz delavskega gibanja — Brez jasnega stališa — V imenu taborskega internacionalizma — Razprava po komisijah — Aprilska stavka — Pomembni revolucionarni — Ramiz Sadiku — Nekaj o družbeni funkciji kritike — Boj naših Špancev v francoskih taborskih (koncu) — Napad na Albanijo — Vrnitev iz zapora. 15. številki »Komunist« je priložena redna priloga »Službeni številka 8«.

Zaradi čim uspešnejše delavnosti službe inspekcije dela se predvideva njihovo varstveno povečevanje tako pri strokovnem nadzorstvu višjih inšpekcij nad nižjimi, kakor tudi pri izdajanju raznih obveznih navodil in opravljanju skupnih kompleksnih predmetov podjetij. I. S.

Beograd, 9. aprila. Poročilo o delu Zveze sindikatov Jugoslavije, ki je bilo že razposiljeno delegatom IV. kongresa, sklicanega za 23. april, poudarja, da so nadaljnji gospodarski vzpon, razvoj socialistične demokracije in okrepitev neposredne vodilne vloge delavskega razreda v naši državi neizogibno vplivali tudi na spremembe v značaju, vlogi in funkcijah sindikatov v Jugoslaviji.

Zveza sindikatov vidi najuspešnejšo ureditev vseh problemov delavskega razreda v razširjanju družbenega in delavskega samoupravljanja, zlasti pa v razvijanju delavskih svetov in komun. Sindikatit so usmerili svojo dejavnost na to, da bi razdeljevanje dohodkov v podjetju in komun. postalo ena izmed prvih nalog za nagrajevanje po delu in zboljšanje življenjskega standarda.

Poročilo navaja važnejše dogodke po zadnjem kongresu sindikatov in poudarja sprejem petletnega plana razvoja, kongresa delavskih svetov in VII. kongresa ZKJ. Posebno poudarja, da so v gradivu s VII. kongresa našla sindikalna vodstva in organizacije zanesljivo orieniacijo za svojo nadaljnjo dejavnost. Poročilo poudarja predvsem

stanovanjska poslopja in podobne objekte družbenega in življenjskega standarda. Kakor poudarja poročilo, je Zveza sindikatov mnenja, da je bil tak razmah gospodarskega in družbenega razvoja odvisen od razvoja razpredenega mehanizma družbenega samoupravljanja in od sprostitve inicijativnosti neposrednih proizvajalcev. Tako upravlja danes jugoslovanska podjetja neposredno nad 220.000 delavcev in uslužbencev. Razen tega je izpopolnjevanje komun. zblizlo posamezne in skupne interese na široki podlagi, s čimer se je okrepi in razširil sistem neposredne demokracije pri nas. Vse to je imelo velik vpliv na nadaljnje učvrstevanje enotnosti delavskega razreda in njegovih neposrednih zvez z vso skupnostjo.

Ob koncu uvoda pravi poročilo, da je potekalo vse življenje delavskega razreda v Jugoslaviji v določenih mednarodnih okoliščinah. Protijugoslovanska gonja, ki so jo začeli v vrsti komunističnih partij in socialističnih držav, pa ne vplivata niti na smer naše ga razvoja niti na ugled, ki si ga je naša država pridobila s svojim brezkompromisnim bojem za mir in enakopravnost. Odnosje ta gonja tudi na letila Jugoslavije od socialističnih in naprednih sil po svetu. S svojim mednarodnim sodelovanjem je Zveza sindikatov prispevala k tistim pozitivnim težnjam, ki vodijo neizogibno k zmagi demokratičnih odnosov, ustvaritvi enakopravnosti in zblizvanju delavskega razreda in njegovih organizacij po svetu.

Obisk poljske finančne delegacije

Beograd, 9. apr. (Tanjug). V Beogradu se mudj delegacija poljskih strokovnjakov za finance in statistiko, ki jo vodi generalni direktor v poljskem ministruvstvu za finance Tomaz Sibara. Skupina jugoslovanskih strokovnjakov s pomočnikom državnega sekretarja za finance Urošem Vidovićem na čelu je seznanila poljske goste s statističnimi metodami popisovanja gospodarskega gibanja v Jugoslaviji. Razgovore imajo v zveznem sekretariatu za finance in bodo trajali do 15. aprila.

Spomenik Jovanu Tomaševiću

Titograd, 9. aprila. (Tanjug) Razsodišče odbora za proslavo 40-letnice KPJ in SKOJ v Črni gori je odobrilo idejni osnutek kiparja Vojislava Stanića iz Hercegovinega za spomenik ustanovitelju KP Črne Gore Jovanu Tomaševiću. Ta spomenik bodo odkrili 31. oktobra v Titogradu.

15-letnica Invalidske pevskega zbora

Ljubljana, 9. aprila. (Tanjug) Invalidski pevski zbor v Ljubljani, znan kot Interpretator partizanskih pesmi, glavi ta mesec 15-letnico ustanovitve. To je edini amaterski zbor, v katerem sodelujejo izključno stari partizanski borci-invalidi. Zbor so ustanovili 21. aprila 1944 v Rogu iz partizanskih ranjencev in invalidov. Pod vodstvom slovenskega komponista Karla Pahorja je bilo v zboru 17 članov. Zbor ima danes 60 članov in je imel doslej pod vodstvom znanega komponista Radovana Gobca 600 koncertov. Zbor bo imel 27. aprila v Ljubljani koncert partizanskih pesmi.

V Dalmaciji bodo odkupili 1000 vagonov vina

Split (Tanjug). Uprava državne materialne rezerve je sklenila v Dalmaciji odkupiti 1000 vagonov najboljšega vina. S tem bodo ublažili tako imenovano vinski krizo, ki je nastala po bogati vinogradniški letini sprloč manjše potrošnje na domačem trgu in zmanjšane izvoza. Celotni odkup so zaupali zagrebškemu podjetju »Vino-prodakt«.

Strokovnjaki cenijo, da bo po tem odkupu ostalo po letih še okrog 2500 vagonov vina. Leto bo še nadalje problem za dalmatinsko gospodarstvo in bo ob prihodnji trgati povzročilo vinogradnikom velike težave, ker ne bodo imeli prostora za vskladiščenje novega vina.

Razvoj letalskega prometa v Jugoslaviji

Beograd, 9. aprila (Tanjug). Direktor uprave civilnega letalstva FLRJ BATRIC JOVANOVIĆ je izjavil danes v razgovoru z novinarji, da bo imela prvenstvo v razvoju letalskega prometa v naši državi v prihodnji dobi zgraditev več modernih potniških letal. Razen tega bodo izpopolnili in modernizirali tehnične usluge za letala, ki letajo čez našo državo.

Prva je v načrtu zgraditev modernega potniškega letališča v Surčinu, 15 km od Beograda. Ko bo ob koncu 1961 popolnoma dograjeno, bo lahko novo beograjsko letališče sprejelo tudi največja potniška letala. Letališče bo imelo na razpolago radarje in najmodernejšo tehnično opremo, ki bo omogočala vzlete in pristajanje v vsakem času podnevi in ponoči ne glede na vremenske razmere. Ker bo letališče na idealnem terenu in ker vodi letalska pot mnogih tujih letalskih družb v azijske in afriške države čez Jugoslavijo, pričakujejo, da bo beograjsko letališče postalo pomembno pristanišče v mednarodnem letalskem prometu.

Tudi Zagreb in Titograd bosta dobila v najkrajšem času moderni potniški letališči. Zagrebško letališče bo razširjeno z rekonstrukcijo in dograditvijo sedanjega letališča v Plesu, 16 km od Zagreba, Titograd pa bo dobil letališče v Golubovcih, 15 km daleč od mesta. Ti letališči bosta zadovoljili potrebe Zagreba in Titograda za daljšo dobo, lahko pa ju bodo še povečali. Razširili in modernizirali bodo tudi letališča v Skoplju, Sarajevu in Ljubljani, vendar pa načrti še niso izdelani.

V nadaljnjem razvoju civilnega letalstva bodo posvetili posebno pozornost napredku letalskega prometa med transjostjo države in Primorje. Novo letališče v Titogradu, ki bo 40 km od Petrovca na morju, bo služilo tudi za prevoz potnikov na južno Primorje. Sedanja letališča v Dubrovniku, Tivtu in Splitu ne zadovoljujejo potreb letalskega prometa zaradi naglega razvoja turizma. Izdelan je že načrt za zgraditev modernega potniškega letališča na Dubrovniškem primorju. V Čilipi pri Cavtatu. Pojavlja se problem zgraditve letališča za srednje in severno Primorje, ker teren v Sinju ne ustreza potrebam, v okolici Reke pa ni primernega terena. Preostaja še razširitev sedanjih letališč v Zadru in Pulju. S teh letališč bodo prevažali s helikopterji potnike in Reko in v okoliške turistične kraje.

Večja tekstilna proizvodnja

Beograd, 9. aprila. (Tanjug) Na letni skupščini Zdrženja tekstilne industrije so danes v Beogradu ugotovili, da se je proizvodnja te panoge povečala za 10 odstotkov v primerjavi z letom 1957. Lanj se je precej povečala proizvodnja predv. Posebnega pomena je tudi povečanje proizvodnje preje iz konopje, ki jo izdelujejo povsem iz domačih vlaken. Čeprav je bilo preje dovolj, pa proizvodnja tkanin ni naraščala, v glavnem zaradi premajhnega povpraševanja na domačem trgu. V letu 1958 se je najbolj povečala proizvodnja trikotarje, vojnene in česanega predveta ter proizvodnja nogavic iz umetnih vlaken. Proizvodnja konfeksijskega perila se je povečala za 27%, konfeksijski oblek pa za 12% v primerjavi z letom 1957.

Na skupščini so tudi razpravljali o nazadovanju delovne sile v tekstilnih podjetjih lani. Število zaposlenih se je v tej panogi povečalo za 11%, medtem ko se je proizvodnja povečala samo za 9%. Vendar pa gre to na račun velikega števila novih delavcev, ki jim je potrebno več časa, da se popolnoma vključijo v proizvodnjo. V skladu s povečanjem proizvodnje v lanskem letu so se zaloge materiala za reprodukcijo povečale za 40 odstotkov, medtem ko so se zaloge končnih izdelkov podvojile, kar pomeni, da je ta veja industrije dobro preskrbljena s surovinami. Obenem pa to predstavlja prispevek k nadaljnji stabilizaciji trga za široko potrošnjo. Povečanje zalog je imelo za posledico povečanje stroškov za obratna sredstva za okoli 19 odstotkov. Ugotovili so, da se bo proiz-

vodnja te panoge precej povečala v prihodnjih letih, če upoštevamo, da bodo do leta 1961 porabili 30 milijard dinarjev za rekonstrukcijo obratov. Na skupščini so sklenili, da bodo letos uvedli vsestransko sodelovanje tekstilnih strokovnjakov s strokovnjaki iz tovarne viskoze v Loznici, tako bodo odpravili pomanjkljivosti v proizvodnji in predelavi domačih celuloznih vlaken. Ker predvidevajo v prihodnjih letih večjo uporabo sodobnih kemičnih vlaken v tekstilni industriji, ki bodo zagotovila večjo izbiro, je treba omogočiti, da bodo ob prihodnjega leta v naši državi potrošili vso domačo proizvodnjo celuloznih vlaken.

Novo naloge inšpekcije dela

rabljajo. S tem se omogoča enotnost v nadzorstvu vseh predpisov in ukrepov s tega področja in se onemogoča razcepljenost nadzorstva pri predpisih o delovnih pogojih in higiensko-tehnični zaščiti pri delu na več inšpekcijskih službah, kakor so sanitarna inšpekcija in druge tehnične inšpekcije.

To načelo enotnosti vsebuje tudi zakon o delovnih razmerjih.

Toda načelo enotnosti nadzorstva na področju zaščite ljudi v proizvodnji ne negira delavnosti drugih posebnih služb in inšpekcij. Nasprotno zahteva naitesnejše sodelovanje vseh služb inšpekcije dela, da bi lahko inšpekcija dela čim učinkoviteje poslovala in dosegla čim boljše rezultate.

Drugi problem, ki naj ga uredi novi zakon o inšpekciji dela, je točnejše določanje pozitivnih zakonskih predpisov s tega področja, temveč tudi splošno priznanih pravil o varstvu pri delu, ki so bila v praksi sprejeta in se upo-

in proučevanje vzrokov poklicnih obolenj in drugih ubolenj v zvezi z delom. Pravilna ureditev teh vprašanj v novem zakonu naj bi omogočila rešitev osnovnega problema pri higiensko-tehnični zaščiti, odstranjevanje vzrokov, ki povzročajo veliko število poškodb, poklicnih in drugih obolenj.

Nameravajo je tudi aktivnejše sodelovanje službe inšpekcije dela pri izrekanju mnenja o raznih projektih industrijskih objektov, o začetku obratovanja industrijskih obratov ali posameznih strojev. Posebnega pomena je vloga inšpekcije dela pri nadzorstvu nad gradnjo higienskih in primernih delovnih prostorov, da bi se omogočilo čim ugodnejše delovne pogoje, prav tako tudi nad instaliranjem obratnih in transportnih naprav in strojev, kakor tudi drugih naprav, da bi preprečili nepotrebne poškodbe zaradi njihovega nanačnega instaliranja ali nezadostnega varstva.

Posebno vlogo bo imela inšpekcija dela pri nadzorstvu nad napravami, delovnimi mesti in prostori, namenjenimi zaposlenim osebam, proizvodnji, uporabljanju in vzdrževanju naprav, orodja in drugih delovnih sredstev, ki morajo biti zavarovana. Njeno področje obsega nadzorstvo nad predelavo surovin in drugih predmetov dela, ki so nevarni za življenje in škodljivi za zdravje, kakor tudi nadzorstvo nad zaščitno opremo, obleko in drugimi sredstvi za osebno varstvo delavcev pri delu.

Da bi omogočili čim popolnejše izvajanje te zaščite, bo inšpekcija dela delala za izpopolnjevanje varstvenih ukrepov in sredstev ob sodelovanju ustreznih institutov, zavodov in drugih ustanov, ki se bavijo s temi problemi. V skladu s tako široko zamišljeno delavnostjo službe inšpekcije dela se predvideva tudi ustrezna razmejitve posameznih teritorialnih služb. Obšinske inšpekcije dela naj bi se bavile predvsem z zaščito delavcev na področju delovno-pravnih odnosov, kakor so odpovedi, kršitev

Oh, robu dogodkov

Iskanje stališča

Najbolj jalov posel je prikri-
vati razpoke, če so te razpoke
v zidu. To prav posebno velja
za Zahod, ki ne more in ne mo-
re izdelati skupnega stališča za
pogajanja s Sovjetsko zvezo.
Res je sicer, da noben pameten
državnik ali politik ne bo pred
tako pomembnimi pogajanja
skrajni pogoji in v čem bi bil
navsezadnje voljan popustiti,
toda to ni istovetno z jasno
orisanimi stališči. Sovjetska
zveza ima na primer natanko
določeno stališče glede ureditve
polažaja Berlina in sklenitve
mirovne pogodbe z Nemčijo, ne
da bi Zahod vedel, kaj vse ima
za bregom. Pravzaprav je vse
na dlani. Hruščev je baje ne-
kemu zahodnemu diplomatu de-
jal, naj Zahod ne pričakuje, da
bo igral s Sovjetsko zvezo par-
tijo poklerja, marveč partijo
šaha. To pomeni, da obe strani
vesta, kaj ima druga stranka,
ne vesta pa, kako bo druga
stran odigrala določeno potezo.

Ta pomostovljena primera
pa sveda ne upošteva, da je
Zahod razdeljen na toliko in
toliko večkrat nasprotujočih si
interesov, ki jih je zelo težko
uskladiti. In čim bolj se pribli-
žuje datum sestanka zunanjih
ministrov v Ženevi, tem bolj
se kažejo razpoke in trenja.
Adenauerjeva kandidatura za
predsednika republike je brez
dvoma posledica nesoglasja in
zahodnem taboru in v Nemci-
ji sami. Tega ne spremeni niti
dejstvo, da namerava Adenauer
na novem položaju — ki ga bo
sicer prevzel šele septembra —
stati ob strani in vrtnariti. Nje-
gove besede, da »nemško javno
mnenje in tudi mednarodno
javno mnenje podcenjujeta po-
ložaj in naloge predsednika re-
publike. Te pa so mnogo pom-
embnejše, kakor na splošno
mislijo«, govori drugače. To-
da kljub temu drži, da je Ade-
nauerja nekaj prisililo k od-
stopu s položaja zveznega kan-
clerja. Štirindvajset ur pred
odstopom je prispel iz Wa-
shingtona zunanji minister von
Brentano, ki je kanclerju nato-
koma poročal, kako je bilo na
sestanku zunanjih ministrov
NATO v Bonni sicer pravilo,
da je to zgolj naključje, jav-
nost pa je misli, da stari
kancler, ki je mnogo prožnejši,
kot si marsikdo misli, častno
zapušča položaj, ki se ga ne da
več braniti.

Huda neopredeljenost na Za-
hodu in časovna stiska kot pri
šahovski partiji je povzročila
nenavadne motnje in neprica-
kovanе presmetitve v okri-
lju NATO. Italija je šla v
skrajnost: postavitev raketnih
oporišč na italijanskem ozem-
lju je v skladu s paterično iz-
javo zunanjega ministra Pelle
v Washingtonu: »Če bi bila
moja hčerka in nevarnosti, da
bi morala živeti v svetu brez
svobode, v komunističnem sve-
tu, bi jaz kot njen oče najsi
izbral zanjo nevarnost atom-
ske bombe.« To je dejansko
storil, ko je podpisal z ZDA
sporazum o raketnih oporiščih.

Hkrati pa je novi položaj na-
pravil iz Velike Britanije po-
bomniko prošnje politike do
Sovjetske zveze. Zahod je —
kakor bil ameriški komentator
Lippmann — spoznal, da
danes dejansko obstajata dve
nemški državi. To so jasno
spoznali zahodni državniki. Po
Lippmannu pa si še ne upajo
iz tega izvajati njih ukupa.
Velika Britanija si jih upa. Od
toč izira jeza Bonna, ki trdi,
da bi se moral London brigati
za svoje zadeve, ne pa mešeta-
riti na evropski celini, kot je
to delal dolga stoletja.

Toda zmeda je tem hujska,
ker Amerika še ni povedala,
kaj pravzaprav misli. Kljub to-
lažnim izjavam udeležencev
NATO konference v Washing-
tonu je položaj Zahoda zdaj
bolj zmeden in nepregleden
kor kakoli poprej. Se stro-
kovnjak se ne najde v množici
protislovnih izjav, predlogov
in načrtov. In v tej zmedi pri-
haja do ekstremnih stališč in
izjav, kakor so izjave Pelle,
generala Norstada in drugih
ameriških generalov.

Do konference zunanjih mi-
nistrov v Ženevi je samo še en
mesec. Nekateri na Zahodu se
tolajijo, da se bo kakšno sta-
lišče že našlo. Zanje bi vel-
jal nekoliko prikoljeni naslov
Pirandellijeve drame »Sest-
najst članic NATO išče stali-
šče«. Ali ga bo do našle? Na-
vsezadnje je — bi kdo dejal —
pomankanje stališča tudi ne-
kakšno stališče, čeprav jalovo.
Medtem pa na Zahodu pod
pritisikom neizogibnih pogajanj
in dozorevanja usodnih vpra-
šanj potekajo procesi, ki iz te-
meljev spreminjajo ne samo
doslej »večnostna« pojmoranja,
ampak postavljajo na glavo do-
slej preizkušene diplomatske in
državniške metode in prijeme.
Bip

Adenauer na dopustu

Odločitev nemškega kanclerja in njegov govor po radiu še vedno vzbu- jata živahne komentarje

Cadenabla, 9. aprila (AP). Zahodnonemški kancler dr.
Adenauer je danes prispel v Cadenabio ob Komskem jezeru. Tu
bo preživel tri tedne svojega dopusta.

Predstavniki britanskega zu-
nanjega ministrstva je danes
izjavil, da še vedno velja va-
bilo, naj Adenauer obišče
Britanijo. Dodal je, da pro-
gram in datum še nista dolo-
čena.
Več britanskih listov danes
napada Adenauerja, ker je
včeraj v radijskem govoru de-
jal, da je Britanija večkrat
napadla Zahodno Nemčijo.
»New York Times« piše, da
je dr. Adenauer v sinočnjem
radijskem govoru jasno pove-
dal, da namerava še naprej
voditi Zahodno Nemčijo in da
bo izkoristil predsedniška po-
oblastila preko meje, ki jo je
začrtal njegov predhodnik
dr. Heuss.
»New York Times« meni, da
je hotel dr. Adenauer s svo-
jim umikom o pravem času
zagotoviti naslednika in pre-
steti pooblastila, ki jih je

imel, na mlajše ljudi, dokler
je še sposoben, da vpliva na
potek dogodkov in da lahko
prepreči boj za oblast in mo-
rebitelj kaosa, ki bi nastal, če
bi on nenadoma postal nespo-
soben za opravljanje visoke
funkcije ali če bi nenadoma
umrl.
Newyorški list na koncu
ugotavlja, da bo Adenauer
ostal na čelu zahodnonemške
vlade vse do septembra, če-
tudi bo izvoljen za predsed-
nika republike julija, in da bo
torej praktično vodil Zahod-
no Nemčijo v obdobju pred-
videnih konferenc med Vzhod-
om in Zahodom.

Dopisnik moskovskega lista
»Izvestija« iz Bonna pa piše,
da pomeni Adenauerjev umik
poraz njegove politike sile.
»Zunanjepolitični kurz, ki so
ga določali Adenauer in nje-
gova najbližja okolica, je že
zdavnaj prišel v nasprotje
svetovnim dogajanjem«, piše-
jo »Izvestija« in nadaljujejo:
»Sedaj, ko je misel na mirno
ureditev spornih mednarodnih
problemov med Vzhodom in
Zahodom povsem prevladala,
je zunanjepolitični kurz, ki ga
posebej Adenauerjeva osebnost,
v vse n svetu ocenjen
kot ena med glavnimi ovirami
na poti k zmanjševanju med-
narodne napetosti.«

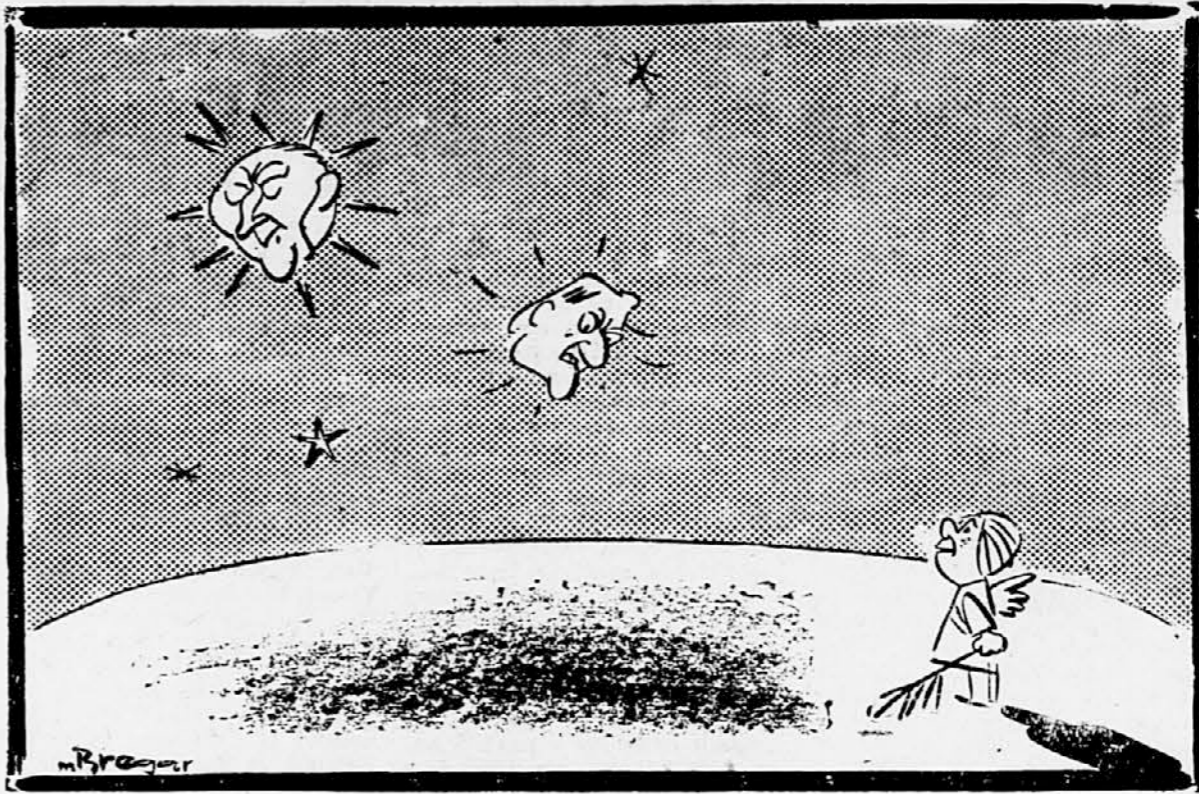
Pariški »Combat« meni, da
je postal po sinočnjem Ade-
nauerjevem radijskem govoru
jasno, da namerava prevzeti
Adenauer v Zahodni Nemci-
ji enako vlogo kot de Gaulle
v Franciji. Organ KPF »Hu-
manite« pa je mnenja, da u-
tegne Adenauerjev umik od-
straniti eno izmed glavnih

ovir v procesu popuščanja
mednarodne napetosti.

Tudi poljski listi pričaku-
jejo od Adenauerjevega umi-
ka konkretnih pozitivnih re-
zultatov. Sindikalno glasilo
»Głos Praci« piše, da zapuša
Adenauer kanclersko palačo
pod pritiskom lastne stranke.
List izraža prepričanje, da je
Adenauerjeva »politika na ro-
bu vojne« doživela poraz.

»Praznik na ledu« v Moskvi

Moskva, 9. aprila (TASS). V
športni palači v Moskvi sta da-
nes nastopila ameriška drsalna
revija »Praznik na ledu« in so-
vjetski baletni ansambel na le-
du »Zimska fantazija«. Po iz-
vedenem programu so ameri-
ški in sovjetski drsalci, držec
se za roke, izvedli »Marš pri-
jateljstva«. Petnajst tisoč gle-
dalcev jih je navdušeno no-
zdravilo.

— ZVEZDE UGASAJO; ALI SE SVITA? —

PO 7. PLENUMU IN SESTANKU POLITBIROJA KP LR KITajsKE

Predsednik bo Cu En Laj?

Sporočilo ne omenja kandidatov za najvišje položaje v državi — Pet resolucij iz Lase

Peking, 9. aprila (Tanjug). Pekinški tisk je včeraj objavljal krajše sporočilo o nedavnem zasedanju 7. plenuma in o predhodnem sestanku politbiroja CK KP Kitajske. Kratko sporočilo ne pove mnogo o problemih, o katerih so razpravljali in o sklepih, ki so jih sprejeli.

Sporočilo na primer pravi, da je plenum sprejel gospodarski načrt za leto 1959; razen tega je proučil delo komisij za pro-
učevanje delovanja ljudskih kom-
un: sprejel je tudi sklepe o
kandidiranju na vodilne polo-
žaje v državnih organih. Spo-
ročilo pa niti ne omenja konkretnega
ne pove o direktivah in srede-
letnih sklepih glede gospodar-

skega načrta, glede komun iz-
gleda kandidatov za visoke dr-
žavne položaje. Kot eno izmed
značilnosti tega sporočila bi
lahko omenili, da vsega 10 dni
pred zasedanjem vselitajskega
nacionalnega kongresa niti to-
krat ni omenjen sklop VI. ple-
numa, da predsednik Mao Ce
Tung ne bo več kandidiral za
to funkcijo. Zasedanje vsena-
cionalnega kitajskega kongresa
se bo začelo drugi petek in bo
moralo dati odgovor na to kdo
bo novi predsednik republike.
Kandidat za to visoko mesto je
še naprej nepoznan, prav tako
kot so nepoznana imena kan-
didatov za druge visoke polo-
žaje v državni administraciji
ki jih mora izvoliti kongres.

Ena izmed verzij pravi, da bi
mogel sedanjí ministrski pre-
sednik Cu En Laj kandidirati
za predsednika LR Kitajske in
da sta resna kandidata za polo-
žaj ministrskega predsednika in
zunanjega ministra Cen Junu in
Cen Jiu.

Kljub temu, da sporočilo ne
govori o konkretnih problemih
komun, o katerih so razpravl-
ljali, so pekinski opazovalci
mnenja, da se je 7. člen ukvar-
jal predvsem s materialnim
stimuliranjem in materialno so-
interesanostjo proizvajalcev
za povečanje proizvodnje. V
prid tej domnevi govore mnogi
ukrepi v zadnjem času, pa di
pisanje kitajskega tiska. Teore-
ski organ »Rdeča zastava« je
temeljno idejo, ki jo je raz-

pletel v članku, formuliral že
v naslovu »vsakemu po nje-
govemu delu in enakost v zame-
njavi«. Glavna misel, ki pre-
vaja članek, je, da se je treba
ogibati prehitrega in umetnega
»izenačevanja« med člani ko-
mune. Članek poudarja, da je
zaradi razlik med delavci in
kmeti, med mestom in deželo,
med umskim in fizičnim delom
treba obdržati še vedno tudi
razlike v sistemu nagrajevanja.
Agencija Nova Kitajska poro-
ča iz Lase, da je bil prvi se-
staneč pripravljajnega odbora
za avtonomno oblast Tibeta Od-
bor je ustanovila pekinska vla-
da potem, ko je zadržal upor
v Tibetu. Predsednik odbora je
Pančen lama. Odbor je sprejel
pet resolucij, ki določajo ukre-
pe za normalizacijo položaja
v Tibetu.

Pančen lama je dejal, da do-
življa Tibet smeje spremembe
odkar so bile uničene »reakcio-
narne sile, ki so začele v La-
si kontrarevolucionarni upor«.
Pančen lama je po drugi strani
poudaril, da so v Tibetu še ve-
dno oborožene skupine uporn-
kov. Dejal je, da je glavna sa-
loga pripravljajnega odbora in

vsega tibetanskega naroda nu-
diti pomoč kitajski armadi, da
zadusi upor. Pančen lama se je
pohvalno izrazil o politiki ver-
ske svobode, ki jo — po nje-
govih besedah — izvaja KP Ki-
tajske in centralna vlada v Pe-
kingu. Prav tako je pohvalil
kitajsko armado, ki sedaj »z
vso resnostjo usreščuje to po-
litiko«.

Podpredsednik pripravljajne-
ga odbora Cang Kuo Hua pa je
obtožil tibetansko lokalno vla-
do, ki jo je vodil Dalaj lama,
da je že zdavnaj pripravljala
upor, spodbujala in sabotir-
ala nacionalno enotnost in ni
hotela nitiesar slišati da bi se
odrekla obveznosti do Imperia-
listov in se vrnila v naročje
domovine. Kuo Hua je dejal, da
centralna kitajska vlada v Ti-
betu ni izvajala nobenih reform,
ustrezno sporazumu iz leta 1951.
In da je čakala, kdaj bo lokalna
tibetanska vlada spremenila
svoje konservativno stališče.
»Toda tibetanska lokalna vla-
da in reakcionarna klika nista
bili zadovoljni! Ponudili so fi-
ma prst, hoteli pa sta celo roko.«
je dejal Kuo Hua.

Zaplemba češkega orožja

Rabat, 9. aprila (AFP-Reu-
ter) Maroko obrambno mini-
strstvo je danes potrdilo, da je
bil tovor orožja, ki so ga
francoske oblasti zaplenile na
češko-ovaški ladji »Lidice«,
namenjen Maroku. Francoske
pomorske oblasti so včeraj za
Sredozemskem morju ustavile
češko-ovaško ladjo »Lidice«,
jo odvedle v alžirsko pristani-
šče Oran in zaplenile 580 ton
orožja. Ta akcija sodi v okvir
francoske kontrole nad »daja-
mi« različnih zastav, ki plovejo
po Sredozemskem morju;
Francosi skušajo na ta način
preprečiti dobavo orožja alžir-
ski osvobodilni armadi.

Po sporočilu maroškega
obrambnega ministrstva sta Ma-
roko in CSR sklenili lani spo-
razum o dobavi orožja. Če-
ško-ovaška ladja »Lidice« je
razen orožja za Maroko preva-
žala tudi drug tovor, namenjen
v Indokino in v Indonezijo.
Po vsteh iz Pariza je vlada
na stoežih seji razpravljala o
polažaju, ki je nastal po zaple-
nitvi češko-ovaškega orožja,
namenjenega Maroku. Tudi tr-
govinska delegacija CSR v
Rabatu je potrdila, da je bilo
orožje namenjeno Maroku in
da je imela ladja v redu vse
ustrezne dokumente.

Zanimanje za letovanje v Jugoslaviji

London, 9. aprila (Tanjug) V
Veliki Britaniji se je povečalo
zanimanje za letovanje v Ju-
goslaviji. Lani je našo državo
obiskalo nekaj več kot 30.000
Britancev — 15% več kot
predlanskim. Za letos predvi-
devanje, da bo število laniških
turistov preokrajeno za 10 do
15%. Samo nekaj večjih brit-
tanskih potovalnih agencij je
v jugoslovanskih letovskih
krajih rezerviralo prostore za
12.000 Britancev.

Povečanemu zanimanju za
Jugoslavijo je prispeval tudi
britanski tisk. Samo januarja
in februarja letos so britanski
listi objavili 217 člankov o pri-
rodnih lepotah Jugoslavije in o
priložnostih za letovanje v Dal-
maciji ter v Slovenskem in Čr-
nogorskem Primorju.

SINDIKALNO GIBANJE V ITALIJI

Neuspeh v »Fiatu«

Generalna konfederacija dela je izgubila na volitvah precejšnje število delavskih glasov

Rim, 9. aprila (Tanjug). Italijanska Generalna konfede-
racija dela (sindikalna organizacija pod vplivom KPI in PSI) je
izgubila na volitvah za »notranje komisije« v največjem ita-
lijanskem kombinatu »Fiat«, ki ima več kot 66.000 delavcev,
precej glasov. Predstavniki tega
ta pojav notranjemu položaju

števila glasov. Število glasov
so povečali tudi krščanskode-
mokratiški sindikati, ki so la-
ni doživeli težak poraz spričo
razcepa, iz katerega se je po-
rodil novi »zlati sindikat«
»Zveza svobodnih delavcev«.
Tudi socialni demokratj so v
svojem sindikatu PUIL izgu-
bili nekaj glasov.

»Notranja komisija« ima 200
mest. Predstavniki zoltega sin-
dikata so dobili 82 mest, so-
cialnodemokratskega 55, kr-
ščanskodemokratskega 31. Ge-
neralna konfederacija dela pa
30 mest.

Organ KP Italije »Unita-
pripisuje neuspeh Generalne
konfederacije izključno prit-
sku v tovarnah in paternali-
stični politiki. Socialistični
»Avanti« pa ugotavlja, da je
sicer pritisk po tovarnah, ki
ga izvajajo na delavce, ne-
sporno važen element, na ka-
terelega je treba računati in ka-
terelega ne more nihče zanikati,
da pa se s tem pritiskom ne
more upravičevati vsega, kar
je zgodilo sedaj ali v pre-
teklosti. Socialistični organ

Organ KP Italije »Unita-
pripisuje neuspeh Generalne
konfederacije izključno prit-
sku v tovarnah in paternali-
stični politiki. Socialistični
»Avanti« pa ugotavlja, da je
sicer pritisk po tovarnah, ki
ga izvajajo na delavce, ne-
sporno važen element, na ka-
terelega je treba računati in ka-
terelega ne more nihče zanikati,
da pa se s tem pritiskom ne
more upravičevati vsega, kar
je zgodilo sedaj ali v pre-
teklosti. Socialistični organ

Hruščev obišče Dansko
Kjopenhavn, 9. aprila (AFP)
V Kjopenhavnu so uradno spo-
ročili, da bo sovjetski premier
Hruščev obiskal Dansko 10. av-
gusta. V Kjopenhavnu bo ostal
štiri do pet dni, nakar bo od-
potoval na uradni obisk na
Svedsko in Norveško.

TELEGRAMI

NEW DELHI — Predsednik začasne alžirske vlade Ferhat
Abas, ki je sinoči prispel v Indijo na enotedenski obisk, se je
sestal z Nehrujem.
PARIZ — Za poveljnika letalskih sil atlantskega pakta v
Severni Evropi je bil imenovan danski general Tage Andersen.
Zamenjal bo ameriškega generala Normana Silina.
LA VALETTA — V ladjedelnici na Malti je v bližini pomo-
nega doka eksplodirala majhna bomba. Pred nekaj dnevi so
odkrili bombo na britanskem rušilu.
DŽAKARTA — Indonezijski ministrski predsednik Džuan-
da bo 13. aprila obiskal Malajo.
PORT SAID — V vzhodu v Sueski prekop sta trčili britanska
tovarna ladja »Ripley« in panamska ladja »Starass«. Žrtev ni bilo.
NEW DELHI — Indijska vlada je sprejela predlog celionske
vlade, da bo 18. maja na Cejlonu zasedanje držav Colombo
načrta.
BERN — Švicarsko pravosodno ministrstvo je obvestilo polj-
sko poslanstvo v Bernu, da mora eden izmed funkcionarjev
poslanstva »zaradi vohunstva« v 48 urah zapustiti Švico.
ATENE — Podpredsednik sovjetske vlade Anastas Mikojan
je povabil šefa grške stranke progresivne Spirosa Markezinisa,
naj obišče Sovjetsko zvezo. Markezinis bo še ta mesec odpotoval
v Moskvo.
NEW DELHI — Indijska vlada je imenovala posebno komi-
sijo, ki bo proučila položaj v indijski avtomobilski industriji.
PARIZ — Francoska komisija za atomsko energijo je spo-
ročila, da so radioaktivni delci, nastali zaradi eksplozije nukle-
arnih bomb, sedaj stalni sestavni del atmosfere nad Francijo.
PRAGA — Konec junija bo v Pragi mednarodni kongres
mode. Zastopane bodo CSR, Madžarska, Bolgarija, Vzhodna Nem-
čija, Romunija, Poljska in Sovjetska zveza.

Irak bojkotira ligo

Irak se ne namerava udeležiti konference o nafti v Kairu — Oceno
bejrutskega sestanka arabske lige

Bagdad, 9. aprila (Reuter). Sinoči so v Bagdadu uradno
sporočili, da se Irak ne bo udeležil konference za nafto. Konfe-
rence je sklical Arabiska liga za 16. april v Kairu. Irak je
bojkotiral tudi nedavni sestanek političnega odbora Arabske
lige v Bejrutu, prav tako pa ne bo sodeloval na sestanku odbora
za kulturna vprašanja Arabske lige, ki bo maja v Kairu.

Prvak desnega krila maroške
vladne stranke Istiklal Alal el
Fasl je nedavni sestanek poli-
tičnega odbora Arabske lige v
Bejrutu označil kot neuspeh.
Politični odbor Arabske lige
je nastal spričo nezoglatju med
ZAR in Irakom v odsotnosti
predstavnika Iraka, Tunisa,
Jordanije in Libije Alal el Fa-
si trdi, da Arabiska liga se ni-
dar ni blja tako slaba in ne-
učinkovita kot sedaj. Po mne-
nju el Faslja je temeljni pro-
blem ki ga mora rešiti Liga,
odnos med arabskimi državami.
Prav tako meni, da bi moral
generalni sekretariat Arabske
lige proučiti spoštovanje notra-

nega družbenega reda v arab-
skih državah.
Generalni sekretar Arabske
lige Hasuna je danes popoldne
odpotoval iz Bejruta v Kairo.
Povedal je, da so vlade arabskih
deže sklenile ustanoviti pod-
odbor, kar je politični odbor
Arabske lige sprejel. Pododbor
naj bi proučil, kako ohraniti
solidarnost arabskih dežel in
vskladiti politike arabskih dr-
žav.

V Bagdadu pravijo, da je
glavna ovira za arabsko razu-
mevanje in enotnost dejstvo, da
so vse konference Arabske lige
v Kairu.
Irakiški minister za gospodar-
stvo dr. Ibrahim Kube je odlo-
čno demantiral glasove, da na-

merava Irak nacionalizirati pe-
trolejsko industrijo, ki je v ro-
kah iraške petrolejske družbe.

V Irak je prispel predsednik
iraške petrolejske družbe lord
Monckton, Dr. Kube je izjavil,
da mu ni znano, zakaj je le-ta
prislu v Irak, ni pa izključil
možnosti, da se bo z iraškimi
funkcionarji razgovarjal o pro-
blemih petrolejske industrije.
Predstavniki britanske vlade je
izjavil, da tečejo med Britanijo
in Irakom pogajanja glede uso-
de britanske vojaške opreme v
bližnji britanski letalski bazi
Habbanija. Doslej od te opreme
še niso nitiesar izročili iraškimi
oblastem, na pogajanjih pa naj
bi došli, koliko te opreme
bo ostalo iračanom in kolik-
Jo bodo Britanci umaknili domov.
Agencija Nova Kitajska poro-
ča da je bil v Bagdadu med
Irakom in Bolgarijo podpisan
sporazum o kulturnem in zna-
stvenem sodelovanju.

Zaustavljen trenutek

Ce ne bi bilo res, bi bilo dokaj nenavadno. Toda po večrajšnji slovesni otvoritvi je povsem nedvomno, da v ljubljanski Moderni galeriji visi na razstavi »Paul Signac in njegovi prijatelji« celna vrsta pomembnih francoskih neopresionističnih mojstrov, kakršne hodimo sicer ogledovat samo v daljno tujino: Signac, Seurat, Pissaro, Monet, Matisse itd. Zaradi ljubeznive geste Signacove hčere, gospe Ginette-Cachin-Signac in po posredovanju francoskega združenja za umetniško dejavnost ter jugoslovanske komisije za stike z inozemstvom smo dobili goste, kakršnih bi bli vselej sicer na umetniškem center na svetu. Sicer pa tudi Ljubljana to je in prav je, da se je na svojem obisku v Jugoslaviji Signacova razstava poleg postanka v Beogradu oglašila s poslanstvom za drugi del naše države — kajti v Zagrebu te raz-

stave ne bo — tudi v Ljubljani. In tako so se za kratek čas res zaustavili pod našo streho mnogi dokumenti; one večike pariške umetniške pomladi, ki je opojno vzburkala ves takratni svet, pa čeprav je sama skromno iskala svojih motivov v Colnarnah Grenouillière, montmartrskih uličicah ali ozarjenih tratah sainttropeških obal. Koliko dragocenih dokumentov je našlo svoje mesto že pod steklom literarne vitrine: poleg Signacovih fotografij z bradico njegova znana umetnostno-teorična knjiga »Od Delacroixa do neopresionizma«, ali uvod, ki ga je napisal k razstavi svetovjskih slikarjev v pariški galeriji Billiet še leta 1933; tam ilustrirano pismo, ki mu ga je pisal iz Provance Van Gogh, ali risbe, s katerimi je Signac dajal svoj odgovor na akvarele Angeleza Turnerja.

Sama slikarska razstava je si-

cer kljub svoji pomembnosti in zanimivosti za sšehernega ljubitelja umetnosti in umetnostnega strokovnjaka morda sicer nekoliko neenotna, saj zajame poleg nekaterih večjih in manjših Signacovih olij, akvarelov in risb tudi še dvajset olij, pastelov, akvarelov in risb Camilla Pissara, Clauda Moneta, Georgesa Seurata, Henrija-Edmonda Crossa, Henrija Matisa, Thea Van Rysselbergha, Maximiliena Lucea, Eugena Boudina, Richarda Parkesa Bonningtona in Jeana-Bertholda Jongkinda. Čeprav večino med temi slikarji družijo tudi neka notranja, vsebinska in stilna povezanost, vendar je nedvomno vidno tudi dejstvo, da je vse to spadalo v zapuščino Signacove družine in da je prav to prva in osnovna vez te zbirke. Zaradi tega pa ima ta zbirka še neki poseben intimni čar; vse skupaj odseva svoj čas in slike se med seboj pogovarjajo, tako kot so to nekoč med seboj delali tudi njihovi ustvarjalci v bohemskih pogovorih v Café d'Orient.

Signac ima razstavljenih osem, v glavnem večjih olij z znanimi motivi pariškega meščanskega zajtrka, Seine in beneških ter sainttropeških marin. Kot prozorne mozaične harmonije nasprotij so platna izpolnjena z značilnimi barvnimi točkicami, v interjerjih temnejših in trših tonov, medtem ko v zunanjih krajinah, polnih svetlobe, nasprotno vse migota v barvnem spektru, od vijoličastozelene do oranžnorumene barve. In vendar ostajajo pri vseh tudi obrisi predmetov jasno očitani, kompozicije motivno nedvoumne in razpoložena, ki vejejo iz slik, dokončna.

Če govorimo o Signacu, se običajno poslužujemo oznake pointilizma in neopresionizma, ki je po svoje nadaljevala mlado pot impresionističnih avantgardistov. Vsi so doživeli blagodejno razodetje svetlobe in svežih barv neposredne prirode, samo da so impresionisti to doživljali podzavestno, njihovi nasledniki pa so skušali temu doživetju dati tudi neke znanstvene trdnosti in razlage. Prav Signac in Seurat sta skupaj s kemikom Chevreulom razstavljala barvni spektrum in ga v svojih delih spet umetniško sestavljala. Namesto da bi mešala barve na paleti, sta jih nanašala — niti ne v obliki potez, ampak v obliki resničnih točkic — na platno čiste, tako da se barve spajajo šele optično v gledalčevih očeh.

Koliko virtuoznega znanja in skrbne natančnosti razodevajo tudi zdaj razstavljeni Signacovi dela, zlasti če opazujemo njihove detajle. Sam o sebi je Signac nekoč zapisal, da se je treba otežiti kopiranja prirode in da bo najmočnejši kolorist tisti, ki bo sam brezmejno ustvarjal. Toda po drugi strani je Signac prav tako priznal, da slika tako, ker s tem dobiva največje harmonije in ker mu je tako všeč. Se pravi, da je temu shematično analitičnemu prijemu dodajal tudi še nič manj močan umetniški občutek. Dejansko je Signac tudi bil, še bolj kot Seurat, ki je sicer arhitektonsko v svoji zgradbi morda močnejši, toliko večji barvni lirik in poet.

In čeprav se je trudil, da ne

bi enostavno posnel prirodo, ampak da vselej nekaj svojega, je vendar zapustil tudi toliko prepričljivih dokazov svoje poštene in iskrene povezanosti s prirodo, z vsemi njenimi detajli in pregibi, da bi se lahko pri njem učili tudi marsikateri tako imenovani realist. V tem pogledu je sedanja razstava iz Signacove zapuščine še posebej prikupna. Z njo se nam namreč odkriva vpogled v mojstrove delavnice, v marsikaj, česar si cer ni namenil javnosti, v njegove številne skice in priprave, iz katerih so se šele pozneje razvili njegovi znameniti barviti motivi iz St. Tropeza, Carrigrada in drugod. Včasih je v teh malih formatih skoraj pretresljivo opisen in socialen, n. pr. v malih akvarelnih skicah modistk ali žuboreče tekočih, mimogrede nastalih akvarelnih marsejskih pristaniških delavk. Prav v siceršnjih svojih številnih akvarelih, v katerih mu je njegov priljubljeni element — voda še posebej neposredno blizu, čeprav izpod te igrive igre vodenih barv preblijajo tudi obrisi risbe, je Signac morda najbolj pristen. To, četudi se v akvarelih sam najbolj oddaljuje od svojega znanstvenega pointilizma, ta neposrednost in hkrati neko novo pojmovanje svetlobe se pa končno izredno lepo razodeva tudi v dveh, treh med seboj si začuda podobnih polnih črno-belih risbah Signaca in Seurata z motivi nedeljskega popoldneva in clochardstva.

Posebna, tretja soba pa nasploh združuje ostalo ugodno Signacovo družino, iz katere se morda najbolj svojsko oglašajo sicer mali, format mlajšega Matisa s poznejšimi širokimi faulističnimi potezami. Sicer pa so vsi nekam drobni, nadrobni. Tu Boudin s svojimi vestnimi studijami sonca in oblakov, tam Luce z nekakim delavsko-socialnim pointilizmom, pa žalostno sivi Jongkind s svojimi barkami ali Cross s svojo široko oranžno vijolično drobnozrnato ploskovitostjo sončnih krajin. Toda med vsemi so najlepše one na zadnji strani: Seuratova skoraj miniaturna, a tako globoko v svetlobi zveneca očajna krajina; z neko resno patino prevlečeno temnozeleno svetlikanje v podobi Pissarove Kmetice; predvsem pa prelepo Monetovo Razcvetelo drevo. Mojster zadušljivega dima iz kolodvora St. Lazaire, ki je sam o sebi pravil, da bi rad slikal se tako prosto, kot poje ptica, se je tukaj nasprotno raznežil v bohotnem, a povsem nadrobno živem in trepetajočem siapu stokratne opojne pomladi. Pozdravljen brat — bi mu lahko rekli naš Grohar izza debla svojega cvetočega spomladnega drevesa.

Pozdravljen, brat — bi tudi mi najraje rekli zdaj tej, zdaj oni sliki na tej pomembni tuji razstavi. Človek se zagleda v te poteze in barve, v one migetajoče, a vendar trdno fiksirane barvne točkice, v katerih se je trenutek zaustavil in večno bežanje spremenilo v neki večem mir. In zdi se mi, da so tudi v našem življenju trenutki, ki se pokotirjajo iz tega našega večnega bežanja, se ustajajo v spomin in ostanejo trajni.

Bogdan Pogačnik

SVETLOBA IN TEMA

Paul Signac: Nedeljsko popoldne — risba z razstave v Moderni galeriji

SAMOTA

Paul Signac: Studija za zajtrk

GOSTOVANJE CELJANOV

V smislu dogovora med slovenskimi gledališči o cirkularnih gostovanjih z domačimi noviteta mi (tako da po možnosti vsa tri gledališka mesta vsako leto vidijo vsa neta izvirna dela slovenskih avtorjev) bo v nedeljo gostovalo v Ljubljani v Drami SNG Slovensko ljudsko gledališče iz Celja. Ljubljanski gledališki publiki bo predstavilo prvenca Mirka Zupanciča »Situacije«.

Zupancičevo delo vzbuja zanimanje tako po svoji oblikovni, kot tudi po vsebinski strani. V oblikovnem smislu je avtor prepletel sceno liriko in poetični realizem z groteskno karikaturo in rezonersko izpovedno dramaturgijo. Vsebinsko pa obravnava »Situacije« problem notranje rasti preproste sodobnega mladega človeka in njegovega zorenja. Obenem je delo ostra satira na malomeščanstvo. Celota učinkuje živahno, poetično prikupno in scenško zabavno kot podoba odsko preoblikovane, a vendarle tako dobro znane resničnosti znašega malega mesta, ki je lahko katero koli mesto pri nas.

Svoje gostovanje bo Slovensko ljudsko gledališče iz

Celja izpopolnilo s popoldanskim uprizoritvijo drame sodobnega poljskega pisca Romana Brandstaetterja »Molk«. Po obliki in vsebini spominja drama na Ibsenovo dramaturgijo: sklenjena in vase zaprta dramaturgija treh dejanj v enem prizorišču in z omejenim številom igralcev; izrazito tezna, debatna drama z zgoščo ambicijo po ostri obravnavi idej in družbenih problemov. Obravnava spopad dveh revolucijskih generacij (preprosto: leninske in stalinske), vprašanje vesti in zvestobe, vprašanja ustvarjalne umetniške svobode, vprašanja vespovsod pričujočega nadzorstva. Vse te teme se prepletajo v zanimivi, napeti zgodbi o življenju in samomoru pisatelja Ksaverija.

Obe deli je režiral Branko Gombač, obe sceni zasnoval Sveta Jovanović.

ENA IZMED OSMIH KNJIG

Ki jih bodo prejeli v mesecu novembru člani Prešernove družbe za ceno 600 din je tudi

KOLENDAR ZA LETO 1960

ki bo urejen na podoben način kot letošnji. Prirejen bo za celoletno praktično porabo. V njem bo našel bralec kateregakoli polklica množico najraznovrstnejših koristnih navodil, pojasnil in napotkov, kakršne je sicer mogoče dobiti raztresene po najraznovrstnejših knjigah, priročnikih, zakonih — tu pa bodo zbrani na enem mestu ter razvrščeni po vseh področjih, s katerimi se srečuje naš človek. Kalendar bo imel tudi zelo pestro zunanjo obliko. Koristnost takšnega kalendara so naši naročniki gotovo opazili že v letošnjem letu, zaradi tega smo prepričani, da bo nadaljevanje letošnjih izkušenj prineslo bralecem in koristnikom prihodnjega kalendara mnogovrstne koristi.

Poleg tega bo med člane izžrebanih za milijon dinarjev bogatih dobikov.

Pohitite z vpisom v članstvo Prešernove družbe. Člane vpisujejo samo še do 1. maja poverjeniki Prešernove družbe, ki so skoraj v vseh šolah in sindikalnih podružnicah, knjigarne in uprava Prešernove družbe v Ljubljani — Erjavčeva cesta št. 14 a, telefon 21-048, številka čekovnega računa 600-704/3-416.

V KINU nam kažejo

PLAMEN NAD STEPO

Sovjetski barvni film »Plamen nad stepo« ne pomeni vidnejšega dogodka v našem filmskem repertoarju. Vendar pa je zanimiv, saj nas je opozoril na novo žanrsko smer v sovjetskih filmskih ateljejih, ki so jo bolj ali manj dolžečno

nakazovali tudi že nekateri drugi filmi, med njimi na primer jugoslovansko-sovjetska koprodukcija »Aleksa Dundić«. Meje filmskega okusa med vzhodom in zahodom se podirajo. Bolj ko gledaš »Plamen nad stepo«, jasneje se zavedaš, da prodira eden klasičnih zapadnih žanrov, western, tudi na vzhod. Seveda je to povzemanje pri sovjetskih filmskih delavcih popolnoma zavestno, hoteno. In zato je primerjava tem bolj zanimiva.

Veliki zgodovinski čas revolucije in državljanske vojne v Sovjetski zvezi je vseskozi nudil snovi sovjetskim scenarjem. Na to temo so nastajali filmi najrazličnejše kvalitete, od klasičnih stvaritev do povprečnih izdelkov. Ko je tem povprečnim filmskim temam grozila že vsebinska izčrpanost in z njo ponavljanje, so jo začeli scenaristi domiselno svežiti s poudarki na zunanjem dogajanju. Ob tem so prizemljali sredstva, katerih se že nekaj desetletij poslužuje ameriški western. Tudi on gradi svoje zgodbe pogosto na časovnem zgodovinskem ozadju, pomembnem za ameriško zgodovino, na času secesijske vojne. Zunanja sredstva, ki spremljajo premik iz psihološke drame v akcijsko dogajanje, so seveda primereno prilagojena: namesto šerifa najdemo v fil-

mu »Plamen nad stepo« komisarja, namesto divjega jahanja vožnjo s trojko, namesto južnjakov odrede belih upornikov. Od standardnih oblik westerna je v našem filmu izpadel (popolnoma pravilno) le način grobega fizičnega obračunavanja med antagonistima, prizori končnega obračuna z revolverskimi streli pa bi prav lahko nastali v kateremkoli ameriškem ateljeju.

Tako bi v zgodbi filma »Plamen nad stepo«, ki pripoveduje o proboju boljševiskega komisarja mimo uporniških odredov v ogroženo mesto, zamani iskali tiste psihološke izostrenosti in notranje napetosti, ki odklikujeta klasične filmske stvaritve te vrste. Nado mestila jo je površna motivacija, ki pa je služila tudi temu, da se je zbrala okrog komisarja pestra skupina ljudi od starega zdravnika do igralca in do vojuna, ta pa je zadostovala za preprosto dramaturško ogrodje scenarija.

V filmu »Plamen nad stepo« ne smemo gledati površne kopije ameriškega žanra. Bolj upravičeno gledamo v njem začetek nove smeri, malce naviven in marsikje neroden začetak, ki pa z ozirom na nekatero uspele dosežke (množične akcijske scene) obeta nastanek in razvoj novega, zanimivega žanra.

S. G.

Obnovljeni Carpaccio

V restavratorski delavnici Republiškega zavoda za spomeniško varstvo v Ljubljani tamkajšnji strokovnjaki zaključujejo obnovitvena in konservatorska dela na dragoceni in veliki oljni podobi »Madone z otrokom na prestolu s šestimi svetniki«, ki jo je naslikal leta 1516 znameniti italijanski beneški slikar Vittore Carpaccio. Ta več kot štiri metre visoka cerkvena podoba je bila doslej v stolnici v Kopru, vendar je tam začela že močno propadati. Pred tremi leti so jo zato v skrajno slabem stanju sneli in prepeljali v Zavod za spomeniško varstvo v Ljubljani. Pred tem jo je ogledala posebna razširjena komisija uglednih strokovnjakov in umetnikov, ki je ob koncu svoje analize predlagala, da se ta slika sicer restavrira, vendar da se morajo že prej izvršiti vsa potrebna snemanja, rentgeniranje in dokumentacija v stanju, kakršna je bila do takrat. To je bilo z vsjo skrbnostjo izvršeno, pri čemer so uporabili tudi poseben prenosni rentgenski aparat, ki ga je posredoval Zvezni zavod iz Beograda. Prav z rentgenskimi posnetki so tudi ugotovili vse poznejše retuše iz l. 1830, ko je izvedel obnovitvena dela italijanski slikar Dusti.

MILINA

Vittore Carpaccio: Madona s 6 svetniki (detajl)

Ker pa so se te naknadne retuše že tako dobro vogle v original, je bilo sklenjeno, da se zdaj pri ponovni obnovitvi in konservaciji ne bi smele. V nadaljnjem postopku so ohranili dosedanj lak slike in izvedli samo lokalne retuše na zakritih mestih, tako da je delo ostalo čimbolj izvorno. Pač pa so z veliko požrtvovalnostjo in znanjem to po formatu za Kremser-Schmidtovimi podobami največje v zavodu obnovljeno slikarsko delo prenesli tudi dodatno na novo platno. Vsa ta dela, ki so jih uspešno opravili restavratorji zavoda pod vodstvom prof. Mirka Subica, so zdaj v glavnem zaključena ter bo slika po kratki razstavi v Ljubljani znova vrnjena v Koper in razobešana v starem okolju.

Hkrati s to veliko očajno podobo v isti restavratorski delavnici obnavljajo tudi slabše ohranjeno podobo »Madone z otrokom«, ki je delo Carpacciovega sina Benedetto, kakor tudi dve krilni podobi Nedolžnih otročičev in Darovanja v času iz istega razdobja. Ti dve deli, ki sta bili namenjeni orgelskim krilom, so pozneje nenaravno združili v en okvir, vendar ju bodo zdaj po restavraciji in konservaciji znova ločili v prvotna dva sestavna dela.

Z vsemi temi obnovitvami bomo pridobili, zlasti v smeri Kopru, novo pomembno umetniško dragocenost mednarodne vrednosti.

Gligorič se vzpenja

Kragujevac, 9. aprila. V nadaljevanju prekinjenih partij iz V. in VI. kola na XIV. sahovskem šampionatu FLRJ so bili izidi taki: Matulović — Gligorič 0:1, Vuković — Udovič 1:0, Ivković — Sokolov remi, Smederevac — Stupica remi.

Po VI. kolu je stanje na lestvici tako: Milič 4,5, Gligorič in Smederevac 4, Matanović, Vuković in Sokolov 3,5, Janošević, Sofrevski in Minič 3, dr. Trifunović, Bertok, Udovič, Matulović, Lukić, Ugrinović, Stupica in Džantar 2,5, Ivković 2.

V VII. kolu bo najzanimivejša partija med Bertokom in Miličem, slovenski zastopnik Stupica pa bo igral z Miničem.

TURNIR V MAR DEL PLATI

Ivkov ne bo prvi?
V predzadnjem kolu mednarodnega sahovskega turnirja v Mar del Plati je jugoslovanski vele mojster Ivkov premagal argentinskega vele mojstra Plánika in se s to zmago mimogrede vsrdil na prvem mestu. Seveda pa ga bo le težko obdržal, saj imata njegova najhujša tekmeca v prekinjenih partijah možnost za zmago. Ostali izidi: Pachman : Sokolov 1:0, Sanquinetti : Ema 1:0, Roseto : Wexler remi, Fisher : Bobočan prek., Naldorf : Sanchez prek., Krenzer : Redolfi prek.

Pred zaključkom prekinjenih partij je vrstni red na lestvici tak: Ivkov 9,5, Naldorf in Pachman 9 (1), Fisher 8,5 (1), Letelier 7 (1), Sanquinetti 7, Roseto in Wexler 6,5 (1) itd.

V zadnjem kolu igrajo favoriti med seboj. Pachman bo imel bele figure proti Naldorfu, Ivkov pa bele proti Fisherju.

Pred 10-letnico Partizana na Gorenjskem

V Kranju so imeli pred dnevi redno letno skupščino Okrajne zveze Partizan za Gorenjsko, ki je tudi lani zabeležila nekaj lepih uspehov, zlasti pa pri vzgoji novega vadiateljskega in prednjaškega kadra. Zveza združuje zdaj več ko 4300 aktivnih pripadnikov v različnih tekmovalnih pa je v tem času nastopilo več kot 1200 članov. Sodelovanje zveze z ostalimi športnimi forumi je bilo prav živahno, zlasti tesno pa s smučarsko, atletsko in rokometno podzvezo.

Letos čakajo zvezo zahtevne in pomembne prireditve, saj do letos praznovala 10-letnico obstoja, v zvezi s katero bo izvedla razne prireditve in prireditve vsrto tekmovalni ter nastopov v proslavo 40-letnice KPJ in drugih pomembnih praznikov. Najbolj pa bo svojo dejavnost usmerila v priprave za nastop na beograjskem zletu, kamor pojde več kot 400 pripadnikov Partizana z Gorenjske.

V Trbovljah do dva tisoč nastopajočih

Te dni so se pričeli v bližnjem trboveljskem okraju pospešeno pripravljati za množičen telesnovzgojni festival, ki bo v Trbovljah 31. maja. Na tej prireditvi bodo sodelovali pripadniki partizanskih in športnih društev, šolska mladina, strelci in drugi organizaciji. Organizatorji računajo, da bo na tem festivalu nastopilo okoli 2000 aktivnih članov. Pripadniki »Partizana« bode nastopili v lažjih vajami, ki so na sporedu II. zveznega zleta v Beogradu, vrhunski telovadci bodo pokazali znanje na orodju, športniki pa bodo prispevali razne atletske točke. Seveda bo na programu festivala še precej drugega, tako razne igre, štafete, tekmovanje v vlečenju vrvi, poligon itd.

Med ostalimi sklepi so sprejeli tudi enega, da bodo ustanovili občinske zveze partizanov. Vzporedno so sprejeli tudi vprašanje priprave za VII. zlet »Partizana«, kar jih je kdaj dosegel, pa bi bilo napadeno, če bi se tisti, ki skrbijo za napredek veslanja v klubih, zadovoljili z dosežki doseženimi. Za vsakega strokovnjaka mora biti odločujoča samo resnična kvaliteta veslačev, nikakor pa ne uspeh v jugoslovanskem merilu. In jugoslovanski veslaški šport zadnje čase zelo zaostaja v evropskem merilu.

skle organizacije v Kranju. Ra. dovljici in na Jesenicah s katerimi namerava še globlje prodreti med vaško in delavsko mladino. Mimo tega računajo tudi s tem, da bodo še letos ustanovljena nova društva v Besnici, Cerkljah, Preddvoru, Savodnju in drugod.

Za predsednika zveze je bil ponovno izvoljen tov. Cene Benčnik.

**Z OBČNEGA ZBORA SD TRIGLAV
KDAJ BO V KRANJU DRUGAČE?**

Sportno društvo Triglav v Kranju sodi nedvomno med vodilna v naši republiki. To smo z veseljem ugotovili tudi na nedavni redni letni skupščini saj so vse panoge, ki jih goji, lepo napredovale in so se kranjski športniki tudi al tam uveljavili tudi že v državnem merilu. Ti uspehi so tembolj razveseljavni, ker je znano, da delajo skoraj vsi — razen kolesarjev — brez primernih vadišč in tudi drugih prepotrebni prostorov.

tudi letos se ne bo moglo priti, kajti sredstva za tako investicijo bodo izčrpana že za dokončno zgraditev stadiona Mladosti.

Z OBČNEGA ZBORA OZ »PARTIZANA« NOVO MESTO

Premalo prožnosti, premalo mladine

Delegati 16 društev iz novomeškega okraja so na nedavnem občnem zboru pregledali delo področnih enot in pripravili načrte za prihodnje. Partizanska društva v okraju so lani pozele nekaj lepih uspehov, pač pa glede množičnega vključevanja mladine vanje ni bilo storjenega dovolj. V vseh društvih (26) je vključenih nekaj nad 3.600 članov (ali komaj 2,4% vsega prebivalstva), kar v primeru z lamskim letom ne pomeni napredka. V posameznih društvih so še vse premalo prožni pri izbiranju načina, kako bi bolj privabljali mladino.

jih še nimajo, drugod pa njihovi sklepi ostajajo samo na papirju. Novemu 35-članskemu upravniemu odboru bo tudi za naprej nateoval dosedajni predsednik Srečko Skrt.

VINEKOV PRISTAJ

V meddržavnih košarkarskih tekmah je Francija v Bordeauxu porazila Španjo 61:58 (27:28).

V Zagrebu so zaključili zimski vaterpolski turnir. Prvo mesto je zasedel državni prvak Jadran iz Hercegovca, pred spitiškim Jadranom in zagrebško Mladostjo. Zadnji, dan je spitiški Jadran premagal Jadran iz Hercegovca z 2:1 (1:1).

V XI. kolu nogometnega prvenstva Gorenjske so bili doseženi naslednji izidi: Partizan (Šk. L.) : Triglav II 8:1, Planika : Bratstvo I 1:1, Bled : Mladost 7:3 in Tržič : Prešeren 14:2. Na tabeli vodi še vedno Partizan z 21 točkami pred Tržičem 16, Planiko 17, Bledom 14, Bratstvom 7, Mladostjo in Prešerenom 6 ter Bohinjem 2. Izven konkurence je Triglav II zbral 9 točk.

Tudi po VII. kolu mednarodnega sahovskega turnirja v Bogor Reggisu je na čelu lestvice jugoslovanski mednarodni mojster Karaklačić. V tem kolu je Karaklačić remiziral z Angležem Woodom in ima sedaj 6 točk. Drugi jugoslovčan — mojstrski kandidat Crepinčan — je izgubil partijo s Printcharodom (V. B.).

OBVESTILO NK ODRED

Predprodaja vstopnic za nedeljsko prvenstveno srečanje II. zvezne lige med Elektrostrojem in Odredom bo danes in jutri od 17. do 19. ure v društveni pisarni, Kidričeva 9. V nedeljo dopoldne bo predprodaja pred Na-mo.

Odbojkarji pred novo sezono

Prve odbojcarske tekme letošnje sezone so že za nami. Slovenska zastopništva v zvezni odbojcarski ligi sta se na začetek prvenstvenih bojev (26. aprila) očelno kar resno pripravila. Novomeški »Partizan« in ZOK Ljubljana sta v ta namen odigrala dve medsebojni tekmi, v kateri so obakrat zmagali Novomeščani 3:2.

Cepprav smo takrat videli, da obe ekipi je nista v pravi formi pa nam glede bližnjega starta v zvezni ligi ni treba biti v skrbeh. Obe moštvi sta sestavljene iz enakovrednih in dovolj kvalitetnih igralcev, ki so zadnjič časa mnogo pridobili pri igri v polju. Zanimivo je dostaviti, da novomeška vrsta zaradi od-

hoda bivšega reprezentanta ing. Berganta ne bo preveč oslabiljena, ker ga bo lahko z uspehom nadomestil mladi Breščak. V ostalem bodo Novomeščani nastopili to sezono v enakih postavah kakor lani, in sicer: Dolenc, Simič, Medic, Sonc, Golob in Breščak ter Berger. Po-rtelj in Lapajne.

KOMISIJA ZA RAZVOJ DELAVSKEGA ŠPORTA PRI DELU

Prve točke programa

Novoizvoljena komisija za razvoj športa v delovnih kolektivih pri Sportni zvezi Slovenije je na prvem sestanku pod vodstvom predsednika Jakoba K v a s a razpravljala o letošnjem delovnem programu ter nekaterih bližnjih ukrepih.

Telesna kultura v delovnih kolektivih je po letu 1956 spet močno razmahnila, nemalo prav pod vplivom te komisije. Tako je zdaj ali natančneje: je bilo ob zaključku lanskega leta 1956 več kot 1200 sindikalnih športnih aktivov s skupno 22.500 aktivnimi športniki in športnicami — delavci. Stevilke so kajpak še zelo nezadovoljive, če upoštevamo, da je pri nas 250 sindikalnih organizacij in 380.000 zaposlenih. Razmerje je seveda čedalje ugodnejše; po letu 1957 se je v teh delavskih aktivih, ki jih je pa tudi čedalje več povečalo članstvo za več kot 15 odstotkov.

Skupna sestanka republiške komisije z organizatorji delavskih športnih iger na Hrvaškem, ki bo brskone 22. t. m. na Otočcu pri Novem mestu, ter prvega letošnjega posveta s telesnovzgojnimi delavci iz delovnih kolektivov po Sloveniji.

Turnir v Moskvi

V II. kolu mednarodnega sahovskega turnirja v Moskvi je Smlaslov porazil Spaskega in sedaj vodi skupno s Portisom z 1,5 točke. Ostali izidi II. kola: Portiš : Lukitov 1:0, Olafsson : Aronjin remi, Bronstein — Vasiljko remi, Simagin : dr. Filip remi, Milev : Larsen remi.

Nastopilo 120 študentov

V Ljubljani je bilo te dni med fakultetno prvenstvo ljubljanske zveze v streljanju v zraku nastopilo 120 študentov in študentk.

Izidi: Studenti — ekipno: elektro 1017, strojna 1552, arhitektura 1643, ekonomska 1534, agronomsko-gozdarska 1491, izven konkurence Studentiško naselje 1571, Akademski kolektiv 1971. Studentke — ekipno: arhitektura 416, fizofska 148, kemija 154. Studenti — posamezno: Svetlin (rud. met.) 133, Mori (el.) 181, Jančič (str.) 173, Ležnar (str.) 174, Remškar (str.) 174, Sever (ekon.) 173, Stever (el.) 173. Predalci (el.) 173, Gabrovšek (kemija) 172, Solar (kem.) 171. Studentke: Zvekič (fil.) 198, Sevšek (arh.) 169, Mlakar (kem.) 164.

Sabljaški klub »Odred« obvešča vse prijavitelce za začetniški tečaj, da se bodo danes, 19. aprila, ur, v klubskih prostorih v Kidričeva 9.

Ob žici-peti v moštvu

Letos — 10. maja — bo že tretjič velika športno-politična manifestacija — partizanski pohod ob žici okupirane Ljubljane. Eden izmed udeležencev prvega pohoda (tedaj so tudi ekipe v pohodu še tekle) je za naš list napisal naslednje reportažo:

Peti manjka, so mi rekli; ne smeš odrediti. Ni tako strašno, tudi četrtega bo maršikom zmanjkalo, je menil Izkuseni. Se zdalec nisem dojel, kako in kaj misli s tem, toda tisti dan, ko smo tekli, mi je bilo kar kmalu vse jasno. Izkuseni je bil star maratonec; pretekel je že deset tisoč kilometrov, startal najmanj dvajsetkrat v maratonskem teku in poznal te stvari. Fant treniraj, da boš imel podplate krvave, potem boš morda zdržal...

Štu so bili sami stari in silni borci iz športnih aren. Izkuseni jih je opozoval. Menjajo se v vodstvu, je omenil, to ni najboljše. Eden omaguje, že hodi. S težavo smo jih dohiteli. Dolgo, dolgo so se nas držali. Bili so zagrizeni borci. Pospešil sem tempo spredaj, da smo se odlepili od njih. Tedaj je šinila senca mimo mene. »Zdravo, vojska, držite se dobro!« sem jih pozdravil.

Petintrideset kilometrov in še puško na rami! Se nikoli prej nisem tekel več kakor tri kilometre skupaj. Pri tem sem vedno mislil, da tečem dolgo progo. No — in bil sem v kaši. Peti manjka. Odločil sem se; ne bom jih pustil na cedilu; kar bo, pa bo. In sem vadil. Štirinajst dni sem imel na voljo. Trikrat sem tekel po deset kilometrov in trikrat po dvajset. To je bilo vse.

Veselo so odzdravili in hiteli naprej. Dober tempo imajo, je ugotovil Izkuseni. Poizkusil sem se jih držati; nekako dva kilometra je šlo, potem so mi izgineili izpred oči.

Stali smo na startu. Mnogo nas je bilo, zelo mnogo. Izkuseni je dajal zadnja navodila. »Fantje, vsa mesta, kjer se koža drgne, si namažite z vazelinom; začeli bomo počasi, najslabši bo vse čas vodil, če bo kdo zaostajal, gre takoj na čelo, ostali mu pomagajo.«

Tekli smo čez pontonski most na Ljubljani in komaj smo bili čezeni, se mi je pojavil ob strani Janez Pavčič s svojimi miličniki.

Startali smo, bil sem najslabši, šel sem prvi. Izkuseni je šel zadnji. Silni je tekel drugi, za njim Vihravi, četrti Srna — molčeci. Mirno smo tekli, lahkotno je šlo po cvetočih livadah, po kolovozih in stezah. Nič se ni zgodilo v prvih kilometrih. Patrulje, ki so hodile, smo kmalu prehiteli; tiste, ki so tekle, smo imeli le toliko v očeh, da smo pazili, ali gredo hitreje ali počasneje.

Tekli smo čez pontonski most na Ljubljani in komaj smo bili čezeni, se mi je pojavil ob strani Janez Pavčič s svojimi miličniki. »Kje je vojska«, je bilo proo vprašanje. »Malo pred nami, morda dva kilometra«, je odvrnil Izkuseni. »Toda, če boš svoje tako gnal, ne boš prišel daleč, še najmanj pol proge imaš pred seboj!«

Vihravi je skalal in mahal s puško okoli sebe. »Fantje, hranite si, ne govorite,« je opozarjal Srna — molčeci. Glavo je sklonil stari smučar, kakor da je v smučini in tekel lahkotno kakor srna. Silni ni tekel tako mehko, njegov korak je bil okoren, toda ni imel zamača imena. V tem fantu so se skrivale neverjetne sile.

Izkuseni je vedel kaj govori. Imel je prav. Ze pri nas sta Janez dva moža omagovala, drugi so jima nosili puške. Tudi Janez je tekel z dvema puškama; tekel je lahkotno, kakor da bi bil še začel. Ujel so sicer vojsko, toda na koncu je bila vojska vztrajnejša in je zmagala v tem dvojboju.

Tekli bomo eno uro, potem bomo malo hodili, sem si rekel. Čas je mineral počasni. Noge so se mu premikale avtomatično in za zdaj vse laže. Razgibal smo se. Moštvo celjskih cinkarjev je trdovratno držalo razdaljo pred nami. Tudi v tem mo-

Štu so bili sami stari in silni borci iz športnih aren. Izkuseni jih je opozoval. Menjajo se v vodstvu, je omenil, to ni najboljše. Eden omaguje, že hodi. S težavo smo jih dohiteli. Dolgo, dolgo so se nas držali. Bili so zagrizeni borci. Pospešil sem tempo spredaj, da smo se odlepili od njih. Tedaj je šinila senca mimo mene. »Zdravo, vojska, držite se dobro!« sem jih pozdravil.

Dve uri neprestanega teka, Golovec. Stopali smo v strmino. Silni in Srna sta kršila disciplino in izgubila naprej. Izkuseni se je držal mene in Vihravega, ki je ugašal.

družila drugim patruljam in izgubila naprej. Izkuseni je spodbujal Vihravega, ki ni mogel več teči, le hodil je še lahko.

Slekel sem temno majico in sproščeno zadihal na svežini. Zdelo se mi je, da je teška cel cent od potu. Dal sem jo Izkusnemu v nahrbtnik, lahkotno je stopical poleg mene, jaz pa sem komaj še dvigal nogo.

»Nič nisi nič utrujen?« sem ga vprašal na vrhu.

»Nič« je odvrnil, »takle tempo, kakršnega smo tekli do sedaj, mi je v počitek.«

»Sli smo mimo okrepčevalnice. Nič ne pijte,« je ukazal Izkuseni, »pijate je smrt!« »Naprej, samo naprej, nezadržno naprej, nič ne odjenajte.« Cutil sem, da je prišel čas, ko bo delala samo še volja. Samo še deset kilometrov. Da, da, toda 25 jih je že v nogah.

Vihravi se je vlekkel s težavo. Kriza. Sli smo le počasi naprej. Silni je bil nevoljen, rad bi tekel...

Pooblačilo se je, zagrmelo in vtila se je ploha. Se nikoli v življenju nisem bil dežja tako vesel kakor tedaj. Da bi le deževalo, močno, vse do cilja. Toda kmalu je prenehalo. Osrežilo nas je in nam dalo sil za del potu. Vihravega sem uzel v zakup. Tekla bova po skautsko. Sto metrov teka in sto metrov hoje. To ga je razvedrilo. In tako smo šli tiste neskončne zadnje kilometre. Kmalu so pošle še te možnosti. Srno hodilo smo še. Tudi Silni in Srna — molčeci sta počakala. Železna volja starih športnikov je zmagala. Zadnjih dve sto metrov je bilo težjih od prvih dvestaj kilometrov. Ničhe ne bo tega verjel, kdor ni poizkusil te edinstvene preizkušnje moške volje in moških sil.

Vihravi je bil na koncu z močmi. Niti navzdol ni mogel več teči. S skrbjo sem se oziral nazaj, kdaj nas bodo ujeli cinkarji.

Cilj. Vse je bilo zopet megleno. Samo ležal bi in pil do nezavesti.

Daleč spodaj na klancih sta nas prehiteli »še dve patrulji. Mladi Mariborčani in Črto Pavčič s svojo zmagovito štafeto. Podil jo je v naglem tempu in nosil tri puške. Na tej progi so se odigravala ta dan herojstva, kakor se pri športu ne odigravajo vsak dan.

Nasak patrulja je bila razbita. Morala je padla. Srna — molčeci in Silni sta se pri-

PETI V MOSTVU

Vedno večja proizvodnja

Podjetja v občini Maribor-Tabor imajo letos obsežne načrte

V občini Maribor-Tabor je vrsta industrijskih podjetij, ki so si letos zadale vrsto pomembnih nalog pri povečanju proizvodnje, izboljšanju kakovosti izdelkov ter večji skrbi za družbeni standard. V Tovarni umetnih brusov »Swaty« predvidevajo proizvodnjo 800 ton umetnih brusov. Podjetje bo dobivalo surovine predvsem v Tovarni duška v Rušah, ki je že lani začela izdelovati korund. Z domačo proizvodnjo te

surovine bo odpadla potreba po uvozu ene izmed osnovnih surovin za proizvodnjo umetnih brusov.

Tovarna železniških vozil »Boris Kidrič« bo razen popravil tirnih vozil prevzela v izdelavo 200 novih hladilnih vagonov, od katerih bo letos na podlagi obveznega dobavnega roka izdelala prvih devetdeset vagonov. Predilnica in tkalnica bo letos za 22,8 odst. povečala brutoprodukt, kar je pripisati

opravljeni rekonstrukciji in nabavi novih strojev v predilnici. V planu tkanin je predvidenih še 48 novih avtomatskih stavev, ki bodo še letos začele obratovati. S povečanjem plana v predilnici bo podjetje izdelalo letno 300 ton več stanične preje za tržišče. Dosedanja proizvodnja je namreč krčila le potrebe lastne tkanice. Assortimenta tkanin v bistvu ne bodo spreminjali, povečali pa bodo pestrost izdelkov, začeli izdelovati kvalitet-

nejše blago ter prilagodili tkanine predvideni standardizaciji tkanin.

Tovarna volnenih in vigozne izdelkov bo zaradi zastarelosti tovarniških strojev in naprav iz lastnih sredstev preuredila svojo predilnico, za kar bodo porabili 161 milijonov dinarjev. Po končani rekonstrukciji se bo kapaciteta povečala za približno 280 ton preje letno, kar pomeni znatno povečanje proizvodnje, dohodka in storilnosti podjetja. Nova rekonstrukcija namreč ne bo terjala dodatne delovne sile v večjem obsegu.

Podjetje »Trak« bo letos povečalo proizvodnjo ter osvojilo novo proizvodnjo steklenih trakov za elektroindustrijo in izdelavo tiskanih trakov, ki jih ni dobili na tržišču. Pri podjetju »Remont« pretežni del proizvodnje odpadek na proizvodnjo opreme in strojev za parne pekarne, manjši del pa na usulirje. Program investicij obsega obnovo dela ostrešja, montiranje novega mosta in žerjava ter delno razširitev sušilnice za jedra in kalupe. Kot zameno za stare izrabljene stroje bodo nabavili novo univerzalno sušilnico in vrtnalni stroj. Za vse navedene investicije bodo porabili 14 milijonov dinarjev izključno iz amortizacijskega sklada.

Letošnji proizvodni plan op. karne Razvanje je za 146 odst. višji kot lanski in je izdelan na podlagi rekonstrukcije, ki jo bodo letos uresničili. V ta namen je že določenih 14 milijonov dinarjev posojila iz mestnega kreditnega sklada za zidanje stanovanjskih hiš. Z rekonstrukcijo bo podjetje povečalo proizvodnjo na tri milijone opečnih enot brez bistvene povečanja delovne sile. K.

Zavore so zavili, da je šlo skozi ušesa. Mimoidoči so pogledali na cesto. Osební avtomobil je sunkovito ustavil. Izpred avtomobila je ves bled odpeljal mopedist. Le prisebnost šoferja osebnega avtomobila je preprečila nesrečo. — Ali je mopedist morda pomislil, kaj bi se lahko trenutek pozneje zgodilo? Lahko bi obležal s hudimi ali smrtnimi poškodbami. Samo letos, ko se je prometna sezona komaj začela, je zaradi neprevidnosti izgubilo življenje 13 ljudi. Zalostni obrazi otrok pa so zgornji: izgubili so — očeta.

Izboljšati družbeno upravljanje

Z občnega zbora Trgovinske zbornice za okraj Kranj

Dne 8. t. m. je bil v Kranju 7. redni občni zbor Trgovinske zbornice za okraj Kranj. Iz poročila o delu zborničnih organov je razvidno, da so preteklo leto napredovale tudi trgovina in druge dejavnosti, ki so došle v novem razvoju mnogo zaostale za proizvodnjo. Ta uspeh je rezultat dela vseh odgovornih činiteljev tako zveznih organov, ljudskih odborov, kakor tudi samih trgovinsko-gospodarskih organizacij.

Kljub temu uspehu v preteklem letu trgovina še vedno ne gre vzporedno z današnjim razvojem. Pri njenem razvoju je bila ovira cela vrsta problemov, ki jih bo skušala zbornica odpraviti v letošnjem letu. Predvsem bo treba urediti problem

preškrbovanja naših mest in turističnih krajev s kvalitativni kmetijskih pridelki in drugimi proizvodi ter odstraniti vse tiste napake, ki so se pojavile lani. Ker so zahteve, ki jih imajo v tem oziru naši industrijski kraj in turizem, zelo velike, bo treba povsem utrditi sistem pogodbenega povezovanja med proizvodnjo in trgovino, razširiti mrežo prodajnih mest in omogočiti oskrbovalnim podjetjem zadostno opremljenost z vozili in drugo opremo. Zbornica bo morala uvesti učinkovito evidenco cen in raznih drugih pojavov na tržišču. Uvedeni plačilni sistem mora vsakega omogočiti boljše rezultate pri delu gospodarskih organizacij. Skladno z zvišanjem oseb-

nih dohodkov se mora povečati tudi delovni učinek. V primerih, ko podjetje zaradi določenih progresije ne bi moglo uresničiti sistema nagajevanja, bo potrebno intervenirati na pristojnih mestih, da se položaj popravi.

Delo zbornice je bilo doslej najbistvejše pri utrjevanju družbenega upravljanja v trgovini. Zaradi tega bo morala v prihodnje skrbeti predvsem za usposabljanje organov upravljanja in družbene kontrole za naloge v trgovini. Povečanje proizvodnje, povečanje malo-prodajnih zmogljivosti in tehnične opreme, nagajevanje pri delu in bolj organiziran trg, bodo pripomogli, da bodo uspehi letos še bolj, saj je trgovina ena izmed tistih dejavnosti, ki lahko krepko podpira zvišanje življenjske ravni prebivalstva. T.

Za gostinstvo bo letos v mariborskem okraju porabljenih znatno več sredstev kot v minulih letih. V samem Mariboru so v teku dela za povečanje hotela »Oris«, ki bo z nadzidavo pridobil nekaj desetih novih sob. Hotel »Turist« bo gradil restavracijo, ker ima zdaj za goste na razpolago samo sobe. Razen tega so pripravljene načrti za gradnjo novega hotela, ki je predviden v Sodni ulici. Če bi vse to letos začeli in uresničili, ne bi bilo preveč glede na naraščajočo potrebo. Prav pa bi bilo, da bi mislili tudi na domači turizem in uredili gostišča, kamor zahajajo Mariborčani ob nedeljskih sprehodih. Gostilna Lovski dom, bivša Pavešičeva gostilna v Kamnici in še nekatera izmed znanih gostišč izven mestnega središča so skrajno slabo oskrbovana. Tu bi bila rešitev toliko enostavnejša, ker ne gre za drage investicije, marveč le za pravilno izbiro ljudi, ki ta gostišča vodijo. — (jp).

DOBILI BODO MODERNO CESTO

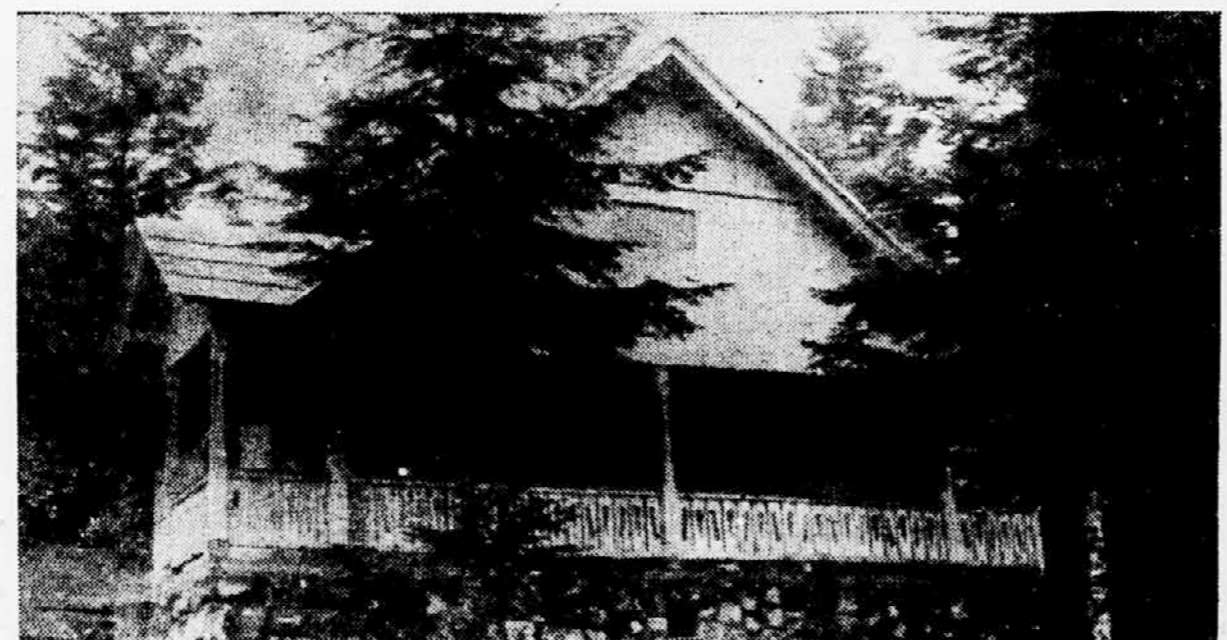
V NOVI GORICI PODIRAJO STARE KOSTANJE V ERJAVČEVEM DREVOREDU

Nova Gorica je te dni prizorišče zelo živahne komunalne dejavnosti. Med drugim so začeli z buležerjem podirati stara kostanja drevesa Erjavčevega drevoreda, ki so že preživela dve svetovni vojni. Posebno prva jih je hudo prizadela, in poškodovala, tako da se ne morejo več uspešno upirati burji, ki je nekaj dreves tudi podrla. Ob približno kilometru dolgih cest, skozi ta drevored je ostalo le še okrog 175 do 60 let starih dreves, ki so ogrožena varnost vedno bolj naraščajočega prometa.

Ker marsikomu podiranje tega drevoreda ni všeč, naj povemo, da je to nujno in koristno predvsem zaradi varnosti prometa. Po načrtih naj bi bila tu ena izmed najlepših ulic novega mesta ob Soci. Za letos namreč namerava občinski ljudski odbor s pomočjo prispevkov podjetij urediti na tem mestu 7,5 metrov široko cesto, kar nujno terja odstranitev drevoreda, saj bo na njegovem mestu razširjeno cestnišče. Ob

cestišču bodo uredili še lep zelen pas in na obeh straneh po 2,5 metrov široka pločnika za pešce, ki ju došle ob tej cesti sploh ni bilo.

Ob srečanju tovarnih avtomobilov so se morali pešci čisto umakniti s ceste zaradi ozkega cestnišča, pa so se tudi vozila večkrat obdrgnila ob drevo. Ta cesta je namreč glavna pot med železniško postajo, šolskim centrom, središčem Nove Gorice in upravno zgradbo okraja. Ob pločnikih od novih zgradb ob cesti bodo uredili nov park s krajno značilnim okrasnim grmičevjem in drevjem. Na železniškem prelazu pa bodo uredili še podvoz za kolesarje in pešce. S predvideno otvoritvijo mednarodnega bloka v Erjavčevem drevoredu pa bo ta cesta dobila še večji pomen. J.P.

Lovska kočja Siemenka, ki so jo lani zgradili starostriški lovci. Dostop h koči je možen iz Lože mimo Loškega gradu in Knežje njive, iz Markovec prek Knežje njive in s Blok.

Sentjur pri Celju

Predlog družbenega načrta šentjurske občine predvideva znatno povečanje proizvodnje v vseh panogah. Tako naj bi se bruto dohodek povečal v primerjavi z lanskim letom za nad 20 odst. in le za nekoliko manj narodni dohodek. To naj bi dosegli z boljšo organizacijo dela in boljšim izkoriščanjem proizvodnih zmogljivosti. Investicijska sredstva bodo letos porabili predvsem za izboljšanje kmetijstva, razširitev obrtne dejavnosti in za izboljšanje življenjske ravni. Letos naj bi investirali v občini 285 milijonov sredstev, ki jih bodo porabili za povečanje družbenega standarda bodo porabili predvsem za gradnjo stanovanj in javne gradnje v Sentjurju. S. D.

Premalo vzgojiteljev in neprimerni prostori

Uspehi in težave Glasbene šole na Jesenicah

Dejavnost Glasbene šole na Jesenicah se je v zadnjih letih zelo razmahnila, saj je bilo na šoli pred nekaj leti okoli 100 učencev, danes pa jih je skoraj 300. Na šoli poučujejo poleg pianistov in godalnih instrumentov, klavirja in solopetja tudi glasbeno teorijo. V okviru šole delujeta tudi dva orkestra. V šolskem orkestru se udeležujejo učenci višjih letnikov skupaj s predavatelji. Le-ta z uspehom sodeluje pod vodstvom ravnatelja šole Rada Kleča na raznih prireditvah in proslavah, prireja pa tudi samostojne koncerte. V mladinskem orkestru sodelujejo mlajši učenci, ki se tako postopoma uvajajo v orkestralno igranje in izpopolnjujejo šolski orkester. Razen tega se učenci udeležujejo tudi v manjših, komornih ansamblih, ki priložnostno nastopajo na javnih prireditvah in drugih podobnih prireditvah.

V bližnji prihodnosti bo pripravil šolski orkester skupaj z nekaterimi solisti dva samostojna koncerta. Na prvem koncertu bodo izvajali vokalni solisti ob spremljavi orkestra arije iz znanih oper, medtem ko bo drugi koncert posvečen simfonični orkestru in bodo poleg samega orkestra nastopili tudi instrumentalni solisti, učenci šole.

Vendar ima jeseniška glasbena šola poleg uspehov tudi velike težave. Z ozirom na velik porast števila učencev nastopa predvsem dva problema: kadri in prostori. Sedaj deluje na šoli 18 stalnih in honorarnih glasbenih pedagogov, vendar je njihovo število premajhno in bi jih potrebovali še 8. Zaenkrat so izgledy za izboljšanje v tem pogledu slabi: predvsem zaradi pomanjkanja stanovanj.

Druga težava, ki zelo tare šolo in ogroža njeno normalno delovanje je izredno pomanjkanje prostorov. Šola deluje v stavbi gimnazije in ima na razpolago štiri prostore, ki so stalno zasedeni, medtem ko za orkestralne vaje sploh nimajo primerne prostora in za te-te uporabljajo normalno učilnico, kar povzroča pri vajah velike težave, oziroma otežkoča kvaliteto delo orkestra. Nujno je, da z dograditvijo nove dvojne osemletke pomagamo rešiti tudi problem prostorov glasbene šole, ki v sedanjih pogojih skoraj ne more več normalno delovati.

Velik razmah glasbene šole na Jesenicah v zadnjih letih je zelo razveseljeval in upajamo, da se bo njeno uspešno delovanje pod boljimi pogoji nadaljevalo tudi v prihodnje. K.

Od blizu in daleč

Kjodovščina

Do 12. aprila bodo po vseh vaseh ajdovske občine zbori volivcev in seje krajevnih odborov, na katerih bodo razpravljali o osnutku letošnjega občinskega družbenega načrta in proračuna. O zborih volivcev in o udeležbi na njih je razpravljal tudi razširjeni plenar občinskega odbora SZDL.

Na zadnjem sestanku mestnega odbora ZB, ki je bil kar dobro obiskan, je profesor

Stefan Trojar predaval o zgodovini ZKJ in o delavskem gibanju v Jugoslaviji od 1. 1919 do 1941. Na sestanku so med drugim sklenili, da bodo člani ZB letos zgradili grobnico, v katero bodo prenesli posmrtno ostanke vseh borcev, ki so pokopani na pokopališčih v Ajdovščini in Šturjah. Sami člani bodo sodelovali s prostovoljnimi delom, dali pa bodo tudi denarna sredstva. Mestni odbor ZB ima tudi svoj sklad za socialno pomoč. V njem je trenutno okrog 80.000 din. Ta sredstav uporabljajo za podporo socialno ogroženim članom in za priložnostna posojila. A. L.

Koroški pevci bodo gostovali

Sklad Prežihovega Voranca v Mariboru je na svojem zadnjem zasedanju razpravil o ureditvi radijske in televizijske reledne postaje na Uršji gori, ki bi omogočila zamejskim koroškim Slovincem boljši sprejem naših radijskih in televizijskih oddaj. Sklad je tudi letos povabil na gostovanje mešane združene pevsko-zbore pod vodstvom pevovodje Kernjaka in mešane moške zbere pod vodstvom pevovodje Hartmana. Skupno naj bi tokrat gostovalo 150 pevcev in pevkv. V Prevalje naj bi prispeili 23. maja, še isti večer pa bodo priredili

koncert v unionski dvorani v Mariboru. Naslednje dni bodo gostovali iz Ljutomeru in Murski Soboti. Sklad se je že začel pripravljati, da bi koroške pevce čim lepše sprejeli.

Tolmin

Perspektivni načrt razvoja kmetijstva na Tolminskem predvideva tudi; obnovo in razširitev okrog 40 ha sadovnjakov zlasti nasadov jablan in sliv. Za gojitev sliv imajo posebno dobre pogoje v Lomu in okolici. Posebne strokovne komisije pri občinah so že pregledale sadovnjake in določile drevice, ki ga je treba posekati. Pri obnovi sadovnjakov naj bi nudile sadjarjem pomoč kmetijske zadruge, ki naj bi uredile sadovnjake, tudi na površinah, ki so last splošnega ljudskega premoženja. Zadruge naj bi nudile sadjarjem investicije iz lastnih sredstev. J. S.

Grahovo ob Bači

Mladina iz Grahovega in Koritnice ob Bači se je te dni predstavila domačinom z veseloigro »Glavni dobitke«. Le kdor pozna pogoje, v katerih dela mladina v teh krajih, lahko pravilno oceni njeno vztrajnost. Vse od osvoboditve sem prirejuje to vsako leto po dve igri in gostujejo tudi po sosednjih vaseh, čeprav nimajo na razpolago nobenega primerne prostora in nastopajo kar v kozolcih. Res bi že bil čas, da bi čimprej našli sredstva in dogradili prosvetni dom. C. R.

Slov. Konjce

Pred kratkimi so začeli v Slov. Konjicah prestavljati strugo Dravinje ob tovarni usnja. Podjetje, ki je prevzelo dela, uporablja bager, ki dokaj hitro opravlja dela in vzbujajo precejšnje zanimanje med domačini. S tem delom bodo odpravili precejšnje ovire Dravinje za tovarno usnja. L. V.

Prometne nesreče

Voznik z vprežnim vozom J. P. je pripeljal z vprego s stranske ceste na glavno v Podnanosu v goriškem okraju. Sredi ceste se je ustavil v času, ko je pripeljal po njej s tovarnjakom in prikolicom voznik S. S. Ko je voznik opazil vprego, je takoj zavril vozilo. Medtem, se je živina splašala in potisnila neprevidnega voznika vprego proti prikolici, ki se je prav ta čas ustavila. Voznik je padel in se huje poškodoval.

I. K. se je pripeljal k znanecem v vrtolba z motornim kolesom in ga pustil pred hišo. Ne da bi koga vprašal, je sedel na vozilo M. P. in vzel s seboj še s-letnega brata Borisa. Ojpejalja sta se proti Mirni. Šeprav M. P. ni znal dobro voziti, led voziljo sta se prevrnili, pri čemer je dobil Borisa hude telesne poškodbe. Povzročitelj nesreče je motorno kolo pustil na cesti in zbežal, boječ se odgovornosti.

J. M. je bil vinjen, ko se je peljal pomeč s kolesom po cesti iz Vrtojbe proti Sempetru v goriškem okraju. Pred Sempetrom je zaradi vinjenosti, omahnil in se prevrnil. Pri tem je dobil hude poškodbe. Zdravi se v šempetrski bolnišnici.

Viktor H. se je vračal z motornim kolesom iz Branice proti Vipavi. Bil je ponoči. Ko je zapeljal z motornim kolesom na glavno cesto pri Vipavskem letališču, je pripeljal nasproti neznan avtomobilist, ki ni pred srečanjem zasenčil velikih luči žarometov. To je imelo za posledico, da je motorista močna svetloba osleplila in je zato zapeljal z motornim kolesom s ceste ter se prevrnil. Motorist je dobil pri nesreči hude, nepotnik pa lažje poškodbe.

Iz Maribora proti Lenartu je vozil s tovarnjakom poklicni voznik Konrad P. Vozil je z zmerne hitrostjo in pravilno ob desnem robu ceste. Pri odcepu ceste na Volčično je srečal vozilja Vinka K. z vprego. Konjci se je pred srečanjem s tovarnjakom splašil. Pri tem je padel voznik z voza in za njim še sopotnica. Oba sta dobila pri nesreči hude poškodbe.

LJUBIŠA RISTOVIĆ IN DRAGAN MARKOVIĆ

Nezlomljiva zavest

Djuro Djaković, sekretar Centralnega komiteja Komunistične partije Jugoslavije, je bil eden izmed prvih žrtev belega terorja, ki se je razbohotil hkrati z ustvaritvijo versajske Jugoslavije.

Tedaj, konec 1. 1920, je bil Djuro Djaković poslanec ustavodajne skupščine; izvolili so ga sarajevski delavci na listi Komunistične partije Jugoslavije. Bil je eden najboljših znanih delavskih voditeljev.

Toda že nekaj mesecev pozneje ga je dal režim na podlagi Obznane zapreti. Zaprl so ga avgusta 1921 na meji, ko se je vračal iz Sovjetske zveze.

Režim ga je imel zaprtega 4 mesece v beograjski Glavnjači, kjer so ga strahovito mučili, nato so ga pa premestili v zapor sarajevskega okrožnega sodišča.

Ko je začela napredna javnost protestirati proti mučenju Djura Djakovića, je sodišče na hitro organiziralo proces.

Sodili so ga julija 1922 v Sarajevu. Da bi režim upra-

vičil sojenje, je pripravil lažna policijska poročila. Državni tožilec je obtožil Djura Djakovića (zločin proti očetnjavi), na sodišču so se pa vrstili kot priče orožniki in policaji.

Za ta proces je bilo v sarajevski javnosti tistega časa izredno zanimanje. Z izvedeno obrambo in odločnim stališčem je prešel Djuro Djaković iz obrambe v napad. Njegovi odgovori tožilcu in sodišču med štiriindvajsetimi procesom bodo ostali zapisani kot zgled proletarskega vedenja pred razrednim sovražnikom.

je zaprt že od decembra meseca in nikakor ga ne postavijo pred sodišče.

Sarajevske preiskovalne oblasti ravnajo strogo po napolitih gospoda Vujića in zbirajo z vseh strani podatke o njegovi morebitni krivdi, dokler pa ne najdejo podatkov, ždi tov. Djuro kar tako v temnici.

Djuro Djaković je znan sindikalni funkcionar in njegovemu delu je sindikalno gibanje v Bosni veliko dolžno. Najenergičnejše zahtevamo, da Djura Djakovića naposled že sodijo, ne pa da ga cele mesece mrcvarijo po temnicah.

Ce ne najdejo krivde, naj ga izpustijo. Menda imajo sindikalni funkcionarji kljub sovražstvu buržoazije vendarje pravico do življenja, svobode in do delčka preostale zakonske zaščite.

Odkriti protest delavskega razreda je izzval pravcati preplah v vladnih pisarnah. Sodišče kljub večmesečni preiskavi ni zbralo proti Djuru nikakršnega gradiva, ki bi ga obremenjevalo. Skonstruirani zapisniki in policijska poročila so bili slaba pravna utemeljitve za obtožnico.

Toda nazaj niso mogli. Javnost je zahtevala odgovor, zakaj trpi po zapornih že skoraj deset mesecev eden najboljših znanih voditeljev delavskega razreda Jugoslavije.

Tožilec je začel trgtati iz brošur in programskih dokumentov vukovarskega kongresa, kongresa tretje internacionale in iz znanstvenih izdaj Komunistične partije citate in dele, da bi napravil obtožnico čim bolj prepričljivo. Kjer koli je bilo mogoče, je navajal dele vukovarskega programa in raznih brošur in pri tem podčrtaval obtožbe s svojimi razmišljanji o demokraciji, diktaturi proletariata in Komunistični partiji.

Tako je nastal čudni socialno pravniki sestavek, ki so ga vpisali 17. maja pod imenom »Obtožnica« v arhiv sarajevskega okrožnega sodišča.

Tri dni kasneje je dobil sarajevski advokat dr. Ivan Pavličić, ki naj bi branil Djura Djakovića, iz zapora tole dopisnico:

»Spoštovani gospod, danes sem dobil obtožnico, ki vsebuje devet strani. Ste jo Vi dobili? Prosil bi Vas, da bi bil tako dober in me obiskali, ker potrebujem neke spise, ki me obremenjujejo. Prosil bi Vas tudi, za Zakon o zaščiti države.

S spoštovanjem. Vaš vdani Djaković.

Novica, da bodo Djura naposled le sodili, je zbudila

med sarajevskimi delavci velikansko zanimanje. Nešteti prijatelji in tovariši so vedeli, da je nedolžen in da je zaprt samo zato, ker se je ne-sebično bojeval za ideale delavskega razreda. V tobačni tovarni, kjer je delal cela leta kot delavski zaupnik in sindikalni voditelj, so se delavci pripravljali, da bodo prišli množično na sodišče in javno podprli svojega poslanca v ustavodajni skupščini.

Toda posameznike je stisnilo pri srcu, ko so slišali, da bo sojenje javno. Socialni demokrati so začeli po uveljavitvi Obznane vzdigovati glave, Djuro je bil pa zelo nezaprošen nasproti izdajalcem. V številnih člankih, resolucijah in razglasilih je govoril odkrito o izdajalcih in njihovem spogledovanju s policijo. Vedeli so, da bo Djaković tudi na sojenju pred javnostjo odkrito govoril o njihovih zvezah s policijo ni njihovim pridobivanju delavskih domov.

Proces se pa vendarle ni začel takoj. Sodišče je zbralo še poldrugi mesec nove »dokaze« in »argumente«. Medtem je ležal Djuro še naprej v najhujših razmerah v kletki okrožnega sodišča.

»Mi imate pravico vzeti kar mi je dalo ljudstvo?«

5. julija 1922. leta je bilo že zgodaj jutratj nenavadno živo pred zgradbo sarajevskega okrožnega sodišča. Okoli sedmih so začele prihajati pred sodnijsko skupino delavcev z rdečimi trakovi v

klopki so se takoj napolnile. Toda dvorana je bila premajhna, da bi mogla sprejeti vse, ki so hoteli spremljati proces, zato so se ljudje gnetli tudi po hodnikih.

Za sodniško mizo, na kateri sta ležali dve knjigi in kjer je bil križ, je stal stol z visokim izrezljanim naslonjalom, na obeh straneh zraven njega sta pa bila dva lesena stola. S temno pobarvanimi lesenimi dvoranami sta gledali silki kralja Petra in regenta. Skozi že dolgo neočiščena okna se je videlo dvorišče, kjer je bilo polho opeke in apna.

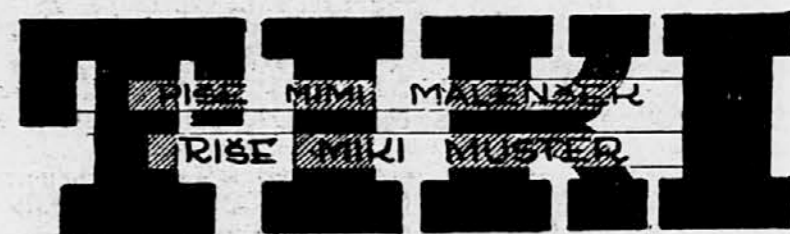
Zraven stene, med oknom in sodniško mizo, je stala mizica za tožilca. Na drugi strani je bila daljša miza z dvema stoloma za advokata.

Pred prvimi klopmi za občinstvo je bila vrsta stolov za orožnike, malo naprej je pa stala nepobarvana lesena klop brez naslonjala; tam naj bi sedel Djuro Djaković.

Revna preproščina sodne dvorane, opreme in slik je bila v čudnem nasprotju z resnobo trenutka in pomembnostjo sojenja, na katerem je hotel režim še enkrat v kratkem razdobju posaditi na zažeto klop ne samo Djura Djakovića, temveč tudi Komunistično partijo, oziroma ves jugoslovanski delavski razred.

To, da je delavski tisk objavil besedilo dopisnice in komentar, je presenetilo policijo. Vso pošto Djura Djakovića je poprej cenzuriral preiskovalni sodnik. Na pismeno zahtevo višjih oblastnih organov, naj pojasni, kako se je zgodilo, da je prišla dopisnica s pozdravi iz zapora, je izjavil, »da je dopisnico resda imel v rokah, je pa menil, da ni v njej nič protidržavnega, ker je bila prosilava majska dovoljena«. Za to napako je dobil strogi ukor: Djuro je dejansko izvedeno opozoril tovariše, da je v zaporu, in da naj protistrajajo, ker ga ne izpustijo ali pa ne sodijo.

(Nadaljevanje sledi)

175. Magamiju se je zdelo, da hodi in teka že dolge ure. Končno se je ves zasopel, ubog in umazan zaustavil na robu jase. Sredi zelenja so se belili šotori, med njimi pa je plapolal velik ogenj. Nad njim je visel kotel in iz njega je tako vabljivo zadušilo, da je Magami kot omamljen zapri oči. Topla juha! Koliko časa že ni jedel drugega kot jagode...

176. Iz njegovih želja in misli ga je nenadoma zdramila surova, močna roka, ki ga je zgrabila za tilnik in ga stresala kot peresce, da bi skoraj dušo izpustil od strahu in bolečine. »Kaj stikaš tod okrog, paglavce?« ga je ozmerjal neznan, čuden možak v dolgi halji in s pisanim ogrinjalom, ki se je spuščal z nekakšne blazine na glavi.

177. Možak z dolgim nosom in hudobnimi očmi ga je kot nemočno živalco vlekel proti ognju, ga še vedno stresal in se razburjal v neznanem jeziku. »Le v kakšne roke sem prišel?« se je prestrašen bridko vprašal Magami. Pred očmi so mu vstajale podobe hudobnih čarovnikov in pošasti iz pravljic. Pokril si je oči z dlanmi in pretresljivo zajokal.

Glas iz temnice

3. maja 1922 je prinesel poštar nekemu delavcu sarajevske tobačne tovarne dopisnico, napisano s tintnim svinčnikom in velikimi črkami.

Na hrbtni strani je pisalo: »Živel 1. maj! Srečen praznik dela! Veselite se tudi v mojem imenu, oziroma poučarjajte svoje zahteve! V mislih vas spremlja in je nenehno z Vami Vaš Djuro Djaković, pripornik v okrožnem zaporu.«

Sarajevski delavci že več mesecev niso vedeli za usodo svojega poslanca v ustavodajni skupščini. Čeprav so slišali, da so ga prijeli na meji, ko se je vračal v domovino, in da je v zloglasni beograjski Glavnjači.

Dopisnica je hkrati razveselila in razžalostila delavce. Delavec je vedel, da Djurove bojevitve besede ne veljajo samo njemu, temveč tudi članom sindikata, delavskega društva »Proleter«, rudarjem v Kaknju, Brezi, delavcem železniške delavnice, tobačne tovarne, mnogim delavcem povsod po Bosni in Hercegovini, ki so ga poznali.

Delavec je odnesel dopisnico v časopis »Radniško jedinstvo«, organ neodvisnih sindikatov. Uredništvo je takoj objavilo besedilo dopisnice in ob njem svoj komentar:

»Djuro Djaković, komunistični poslanec za sarajevsko okrožje, ždi v temnici svoje-ga volilnega mesta. Dolgoletnega člana in funkcionarja delavskih organizacij ter enega najboljših sindikalnih funkcionarjev v naši državi tov. Djura Djakovića so zaprli, gonili iz zapora v zapor, obtožili zarote, za tajni prehod meje itd.

Ne bomo preiskovali utemeljenosti ali neutemeljenosti takih obtožb oziroma predlogov za obtožbe — to zadeva sodišče.

Toda protestirali bomo proti nezakonitim postopkom sodnih oblasti, ki držijo tovariša Djuro tako dolgo v temnici in ga počejo postaviti pred sodišče.

Ce je kriv naj ga sodijo, če je nedolžen, naj ga izpustijo. Tovariši Djuro je imel med vojno, ko je bila reakcija, ki se je pasla ob avstrijskem militarizmu, najmočnejša, pogum povedati, da je socialist, da

Djuro Djaković s skupino političnih zapornikov v Sarajevu

že tudi za Jugoslavijo vse meje. Zaprl so ga, ko se je vračal s sindikalnega kongresa v Moskvi, že meseca avgusta. V Glavnjači je pa od meseca decembra pod obtožbo nekakšne zarote.

Ko so ga predali sodišču z drugimi obtoženimi za krivdo atentata, so ga poslali z odlokom beograjskega prvostopenjskega sodišča v Sarajevo pristojnemu sodišču. V Sarajevu

Tožilec je začel na hitro premetavati mape, kjer so bili vloženi razni lepaki, brošure, legalno objavljeni spisi in knjige, koledarji, korespondenca sindikalnih organizacij, pisma raznim zvezam in podružnicam s podpismi Djura Djakovića. Vse to so zbrali policaji, luo so preiskovali Djurovo stanovanje v pritličju hiše v Magribiđ ulici na Marijindvoru v Sarajevu.

gumbnicah in delavke z rdečimi nageljni v rokah. Varuha zgradbe je presenetila množica delavcev v jutranjih urah, zato je mislil, da se pripravljajo demonstracije. Sele, ko so mu pojasnili, da se bo začel tega dne proces proti Djuru Djakoviću, se je pomiril in privolil v to, da je odprl sodno dvorano prej kakor navadno.

Zeleno pobarvane lesene

»Da, davi sem ga videl.« Zdelo se ji je povsem naravno, da ga je videl, zato ga ni vprašala, kako mu je uspelo priti za ljubosumno zastražene zidove jetnišnice.

»Ne verjamem, da bi Ray sprejel Johnsonovo ponudbo,« je rekel. »Če ga prav poznam, potem sem prepričan, da je ne bo sprejel. Po vsem tem se bo hotel sam postaviti na noge. Vrnil se bo k nama, Ella.«

Hotela ga je nekaj vprašati, a se je bala, da ga ne bi prizadelo.

»Očka, ko se bo Ray vrnil,« je rekla po dolgem premolku, »ali boš tedaj mogel opustiti delo, ki ga tako — sovražiš?«

»Sem ga že opustil, ljuba,« je mirno rekel. »In nikoli več, nikoli več se ga ne bom lotil!«

Ni mu videla v obraz, vendar je začutila trepet, ki je spreletel moža, ki jo je držal objeto.

Spodaj je bila delovna soba vsa zakajena od dima. Dick Gordon, ves obvezan po glavi in malce iznakažen zaradi treh širokih prask na obrazu, je sedel v domači halji in copatih in z veliko pipo med zobmi.

»Zelo lepo od vas, Johnson,« je rekel. »Rad bi vedel, če bo Ray Bennett sprejel vašo ponudbo. Zdaj mi pa povejte po resnici, če je po vašem mnenju sposoben za upravnika tolikšnega podjetja?«

Johnson ga je pogledal negotovo.

»Bil je le neznamen uradnik pri Maitlandu. Kako morete tedaj poznati njegove upravne sposobnosti? Mar niste malce preveč plemeniti?«

»Ne vem. Morda sem res,« je dejal Johnson mirno. »Vendar bi mu rad pomagal. Sicer pa je praznih še nekaj manj odgovornih mest, a Ray, kot ste že rekli, nemara sploh ne bo hotel tako odgovornega mesta.«

»O tem sem prepričan,« je rekel Dick z gotovostjo. »Meni se pa dozdeva,« je rekel Elk, »da je za zdaj najvažnejše vprašanje, kako mladega Bennetta osvoboditi iz

»Koliko je ura?« je vprašala. Strežnica ji je prinesla kozarec vode in Ella jo je željno spila.

»Sedem,« je rekla strežnica. »Sedem!« Dekle se je zdržnila, nato pa s krikom poskusila planiti s postelje. »Saj je že večer!« je zajecjajala. »O, kaj se je zgodilo?«

»Vaš oče je spodaj, gospodična,« je rekla strežnica. »Policicala ga bom.«

»Oče, pa tukaj?« Skremžila se je. »Je še kaj?«

»Tudi gospod Gordon je spodaj, gospodična, pa gospod Johnson.« Ženska je verno izpolnila, kar so ji bili naročili.

»Nihče drug?« je vprašala Ella šepetaje.

»Ne, gospodična. Neki gospod pride baje jutri ali pojutrišnjem — mislim, da vaš brat.«

Dekle je ihte pokopala obraz v blazine.

»Niste mi povedali resnice!«

»Pač, sem,« se je zasmejala ženska in nekaj v njenem smehu je Ello prisililo, da je pogledala kvišku.

Strežnica je odšla iz sobe in Ella je nekaj hipov ostala sama. Iznemada pa so se vrata odprla in vstopil je John Bennett. Planila mu je v objem in jokala od sreče.

